

ANG BISA NG KAGAMITANG PAMPAGTUTURO
SA PAGPAPAUNLAD NG BOKABULARYO

Isang Tesis na
Iniharap sa
Kaguruan ng Paaralang Gradwado
Samar State Polytechnic College
Catbalogan, Samar

Bilang Bahagi ng mga Gawaing
Itinakda para sa Degring Dalubhasa
sa Sining ng Edukasyon
Medyor sa Filipino

CECILIA CONDE-DOROJA
Oktubre 1988

DAHON NG PAGPAPATIBAY

Bilang katuparan ng pangangailangan para sa degriing DALUBHASA SA SINING NG EDUKASYON MEDYOR SA FILIPINO (M.A.-Filipino), ang tesis na pinamagatang "ANG BISA NG KAGAMITANG PAMAGTUTURO SA PAGPAPAUNLAD NG BOKABULARYO" ay inihanda at ipinasa ni CECILIA CONDE-DOROJA, na pumasa sa komprehensibong pagsusulit (comprehensive examination) na may markang PASADO ay inirekomenda para sa pasalitang pagsusulit (oral examination).

Oktubre 2, 1988
Petsa

ALEJANDRO E. CANANUA, M.A. Ed.
Tagapayo

Pinagtibay ng Lupon sa Pasalitang Pagsusulit sa Oktubre 2, 1988 na may markang PASADO.

DOMINADOR Q. CABANGANAN, Ed. D.
Tagapangulo

BERNARDO S. OLIVA, Ph. D.
Kagawad

ULRICO B. MUSTACISA, Ed. D.
Kagawad

MANUEL Z. ISANAN, M. Ed.
Kagawad

Tinanggap at pinagtibay bilang bahagi ng mga gawaing itinakda para sa degriing DALUBHASA SA SINING NG EDUKASYON, medyor sa Filipino (M.A.-Filipino).

Oktubre 2, 1988
Petsa

DOMINADOR Q. CABANGANAN, Ed. D.
Dekano, Paaralang Gradwado

PASASALAMAT

Malugod na ipinaaabot ang walang katapusang pasasalamat ng mananaliksik sa mga taong tumulong at nakibahagi nang malaki o maliit man, materyal o di-materyal na mga bagay para maisakatuparan ang pag-aaral na ito:

Una sa lahat, sa yumaong Asst. Prof. Fe T. Macairan na hinalinlan ni Asso. Prof. Alejandro E. Cananua bilang matatalino, masisipag at mabubuting mga tagapayong may likas na ugaling madaling malapitan at mahingan ng tulong. Ang mga paghihikayat na pag-ibayuhin ang katatagang mapabuti ang pag-aaral.

Kay Dr. Dominador Q. Cabanganan, Dekano ng Gradwadong Pag-aaral ng SSPC at tagapangulo ng panel, para sa kanyang mga mungkahi, kahanga-hangang tulong at pamamatnubay para sa katuparan ng pag-aaral.

Kina Dr. Bernardo S. Oliva, Dr. Ulrico B. Mustacisa at mabunying Pangkalahatang Tagamasid sa Edukasyon (GES-I) - Filipino, Manuel Z. Isanan, bilang mga kagawad ng panel, sa kanilang mga suhestiyon at tagubilin; Kay Gng. Marilyn Cardoso para sa kanyang matalinong mga mungkahing nakatulong sa kabutihan ng nilalaman at panukat istatistikal ng tesis at sa kapa-kanan ng mananaliksik.

Sa mga gurong kasapi ng pag-aaral, tulad nina

Leonila G. Abasolo at Lydia Villanueva ng San Jorge Sentral, Jose Velasco ng Paaralang Elementarya ng Bulao, Rodito C. Verzosa at Cerilo Ortiz ng Buenavista at Blanca Aurora, Gng. Conchita Mabansag ng Paaralang Elementarya ng Aurora, Gng. Lucia Padayao ng Paaralang Trimarya ng Erenas, Gng. Elena Amatosang ng Paaralang Elementarya ng Matalud, sa La Paz, Nagpapacao at Barruz na sina Leandro O. Piczon, Pamfilo Vencio at Mathilde Morillo, at sa Matuguinao Sentral na si Bartolome B. Alegre. Ang mga gurong nagpakita ng likas na mga asal, matatalino, mapamaraan, mapagmalasakit sa kapwa at nag-abot ng walang humpay na pakikiisa sa tagumpay ng mananaliksik.

Sa mga tagapangasiwang matatalino at di-maramot na nagbigay tulong sa mananaliksik na maisagawa ang pag-aaral, tulad nina Gng. Lydia Miras Lopez, ang makainang Pansangay na Tagapamanihala ng mga Paaralan ng Samar; ang makisig at handang tumulong na Pampurok na Tagamasid, Perfecto T. Ortiz, mga punongguro ng purok, Gng. Bienvenida Labian at Bb. Erlanda B. Brazil, at pampurok na mga ulong-guro; sina Alfredo C. Gordo, Teodoro A. Calinao at Jesus D. Dy para sa kani-kanilang pakikiisa na maisagawang masinsinan ang pag-aaral.

Sa kanyang tiyahin, mga pinsan, kapwa guro at mga kaibigan na bumahagi ng kanilang kasaganaan sa panahon ng pangangailangan ng mananaliksik, tulad nina; Belen B. Mancol, Fe Mancol, Alice Samantela, mag-asawang Rene at Helen Nacional, Teting at Penny Ferrer, Lina Villalino, Reynaldo O. Piczon, Ida Casilag, Meyor Cristeta R. Corrales at Dadoy Isanan.

Sa lahat na kasapi ng kapulungang CWL-San Jorge Yunit na nag-alay ng mga dalanginang mabigyan ng lakas ng loob at mapanatili ang katatagan ng kalusugan ng mananaliksik.

Higit sa kanyang mapagmahal at mapagbigay na asawa, si Peter, mababait na mga anak, Chit at Byem, mahal na ina, Teba, matutulunginang mga kapatid; Maling, Pacing, Espie, Puring, Naida at Carding, ganun din sa mga magagandang mga pamangkin na nagbigay sigla at inspirasyon sa buong panahon ng pag-aaral.

Nakahihigit sa lahat, sa Poong Maykapal na nagkaloob ng mga biyaya sa lahat ng dako ng pag-aaral na ginugol ng mananaliksik.

C.C.D.

PAGLAHINDOG

Para sa pinakamamahal kong ina
na si Teba, mga biyanan, Sanoy at Empa;
at sa
maipagmamalaking magagandang mga anak,
Chit at Byem,

ganon din sa
maunawain at mapagmahal na kaniyak;
Peter, ay inihahandog ko nang buong
puso ang munting alaalang pinagbuhusang
pawis at makahulugang gawa.

CECING

ABSTRAK

Ang pag-aaral na ito ay naglalayong matantiya ang kahalagahan ng paghahanda ng mga kagamitang pampagtuturo sa pagpapaunlad ng mga kasanayang pambolkabularyo ng mga mag-aaral sa ikaapat na baitang sa Purok ng San Jorge, Sangay ng Samar. Ang naturang pag-aaral ay gumamit ng paraang iksperimental sa pamamagitan ng desinyong una at huling pagsubok (RO_1XO_2/O_3XO_4). Ito ay nakalaan para sa labing-isang paaralan sa Purok ng San Jorge. May dalawang pangkat ng mag-aaral ang kabuuan ng pag-aaral sa Purok ng San Jorge. May dalawang pangkat ng mag-aaral ang kabuuan ng pag-aaral na ito. Ang pangkat iksperimental at pangkat kontrol ang mga mag-aaral na ito. Pinantay na paraan ang mga hulwarang pangkat ayon sa pangkalahatang marka ng mga mag-aaral sa unang panahunan ng pagmamarka. Ang pagsubok "t" ay ginamit para sa nakapag-iisang mga hulwaran sa paghambing ng dalawang pangkat ginamit ang kahalagahang "t" sa .05 pantay ng katuturan at $df=20$. Sa paghambing ng tamtamang iskor ng una at huling pagsubok ng dalawang pangkat, ang kahalagahan ng pagsubok "t" (t-test) sa .05 pantay ng katuturan at $df=10$ ay ginamit. Bagam't ang katuusan ng halaga ng "t" ay mas malaki kaysa halaga ng talahanayang halaga ng "t", ang nal haypotesis ay hindi tinanggap. Ang mga natuklasan sa pag-aaral na ito: (1) may makabuluhang pagkakaiba ang pangkat iksperimental at pangkat kontrol sa una at huling pagsubok, (2) may makabuluhang pagkakaiba ang una at huling pagsubok ng pangkat

iksperimental. Ang konklusyon sa pag-aaral na ito: (a) mas mabisa ang pagtuturong modyular sa pamamagitan ng inihandag kagamitang pampagtuturo sa Filipino kaysa sa pagtuturong tradisyunal, (a) bagama't magkaparehong makabuluhan ang pagkakaiba ng una at huling pagsubok ng dalawang pangkat, mas malaki ang agwat ng dalawang pagsubok sa pangkat iksperimental. Ito ay nangangahulugan na ang makabuluhang pag-unlad ng tamtamang iskor ng pangkat iksperimental ay dahilan sa paggamit ng mga kagamitang pampagtuturong pambokabularyo. Nirerekomenda ng mananaliksik na subuking gamitin ang kagamitang pampagtuturong ito sa pagpapaunlad ng mga kasanayang pambokabularyo at iminumungkahi rin ng mananaliksik na sikaping samahan ng paggamit ng mga tunay o di-tunay na mga bagay ang bawat gawaing pagtuturo upang higit na matamo ang pagpapaunlad ng mga kasanayang pambokabularyo.

TALAAN NG NILALAMAN

PAMAGAT NG PAHINA	i
DAHON NG PAGPAPATIBAY	ii
PASASALAMAT	iii
PAGHAHANDOG	vi
ABSTRAK NG TESIS	vii
TALAAN NG NILALAMAN	viii

Kabanata	Pahina
1. ANG SULIRANIN	1
Panimula	1
Batayang Teyoritikal	3
Batayang Konseptuwal	5
Paglalahad ng Suliranin	8
Haypotesis	9
Kahalagahan ng Pag-aaral	9
Saklaw at Delimitasyon ng Pag-aaral	11
Katuturan ng mga Talakay	13
2. MGA KAUGNAY NA LITERATURA AT PAG-AARAL	18
KAUGNAY NA LITERATURA	18
KAUGNAY NA PAG-AARAL	25
3. METODOLOHIYA	33
Paraan at Desinyo	33
Kasangkapan ng Pananaliksik	35

TALAAN NG NILALAMAN
(Krtg.)

Kabanata	Pahina
Pamamaraan	36
Hulwarang Pamamaraan	36
Paglikom ng mga Datos	37
Paglalapad ng Panukat Istatistikal . .	39
4. PAGLALAHAD, PAGESUSURI AT PAGPAPAKAHU- LUGAN NG MGA DATOS	41
Tamtamang Iskor ng Pangkat Ikspe- rimental at Pangkat Kontrol sa Unang Pagsubok	42
Paghahambing ng Tamtamang Iskor ng Pangkat Iksperimental at Pangkat Kontrol sa Unang Pagsubok	44
Tamtamang Iskor ng Pangkat Ikspe- rimental at Pangkat Kontrol sa Huling Pagsubok	46
Paghahambing ng Tamtamang Iskor ng Pangkat Iksperimental at Pangkat Kontrol sa Huling Pagsubok	49
Tamtamang Iskor sa Una at Huling Pagsubok ng Pangkat Iksperimental.	49
Paghahambing ng Una at Huling Pag- subok ng Pangkat Iksperimental . .	53
Tamtamang Iskor sa Una at Huling Pagsubok ng Pangkat Kontrol . . .	54
Paghahambing ng Una at Huling Pag- subok ng Pangkat Kontrol	56
5. LAGOM, KONGKLUSYON AT REKOMENDASYON. .	58
Lagom	58

TALAAN NG NILALAMAN (Krtg.)

Kabanata	Pahina
Mga Natuklasan	60
Kongklusyon	63
Mga Rekomendasyon	64
BIBLIOGRAPIA	69
APENDISIS	73
A. Kahilingan sa Pagpapatibay ng Suliranin . . .	73
B. Kahilingan para sa Pagtatakda ng Tagapayo . .	74
C. Kahilingan para sa kapalit na Tagapayo	75
D. Kahilingan para sa Pagsasagawa ng Pag-aaral.	76
E. Kahilingan para sa Unang Pasalitang Pag- tatanggol	77
F. Kahilingan para sa Pasalitang Pagtatanggol. .	78
G. Kagamitang Pampagtuturo	79
H. Pagsubok	132
I. Katuusan ng Tamtamang Iskor ng Pangkat Iksperimental at Pangkat Kontrol sa Unang Pagsubok	139
J. Katuusan ng Tamtamang Iskor ng Pangkat Iksperimental at Pangkat Kontrol sa Huling Pagsubok	142
K. Katuusan ng Tamtamang Iskor sa Una at Huling Pagsubok ng Pangkat Iksperimental. .	145
L. Katuusan ng Tamtamang Iskor sa Una at Huling Pagsubok ng Pangkat Kontrol	148
M. Krayterya sa Pagpipili ng Grupo na Humawak ng Pag-aaral	151

TALAAN NG NILALAMAN
(Krtg.)

Kabanata	Pahina
N. Mga Larawang Gawain ng Mananalik- sik	152
KURIKULUM BITA	156
TALAAN NG MGA FIGURA AT TALAHANAYAN	166

Kabanata 1

ANG SULIRANIN

Panimula

Lalong makabuluhan at matayog na adhikain and pagtuturo ng Filipino sa kasalukuyan. Ang Filipino ay isang pangalawang wikang dapat matamo sa mabilis na pag-unlad ng lipunang pantao sa larangan ng sining at komunikasyon. Nangangahulugan lamang na hindi sapat ang makapagpaunawa ng diwa, kundi kailangan maging masinina ang pagpapaunawa nito. Samakatuwid, magagappan ang tungkuling pagpapahatid ng diwa bagamat mara-ming paksa ang nawawala tulad ng pantelegramang pamamaraan ng anyong nilalayon ng sining at komunikasyon. Sa ganitong paraan ng paglalahad, totoong may mga sangkap na labas sa katangiang linggwistikang makatatulong sa mabisang komunikasyon, ngunit pangunahin ang anyo, himig at laman ng wikang umaalinsunod sa madaling pag-unawa ng katutubo at naturang wika, (Pineda, 1976: 4).

Subalit and kabisaan ng mga anyo, himig at laman ng wikang pangkomunikasyon, upang maging matipid at hindi maaksaya, ay dapat lamang na matutuhan. Sa pang-araw-araw ng pag-uusap at palitang-kuro, ang katiyakan ng pagpipili ng mga angkop na salitang pansining

at pangkomunikasyon ay mahalaga upang maiwasan ang di-pagkakaunawaan ng kapwa sa kapwa. Sa ganitong paraan ng buhay mapaparem ang alitan at di-pagkakaunawaan ng tao na marunong gumamit ng mga salitang makapagtatayo ng matayog na diwa sa kanyang kapwa. Sa mga taong may kakulangan ng talasalitaan ay maaaring maging pinid sa anumang uri ng pakikipagtalastasan. Subalit, sa mga taong may sapat na talasalitaan ay maaaring hindi maging pinid sa harapang talastasan o palitang-kuro sa kaligirang wikang Filipino.

Sa mga diskurso, balagtasang, sa mga pagpapahayag, sa pag-unawa ng mga karatula, direksiyon, mga debate, at mga pag-uusap, napakahalaga ng matalas na wikain at malawak na talasalitaan ng isang tao.

Sa katotohanan, maraming mga pamamaraan ang magagawa ng mga guro sa pagtuturo ng bokabularyo, (Fox, 1974:224). Kaya ang mga mag-aaral sa una hanggang sa katapusang antas ng elementarya na lihis sa normal na sangkap pangkatalinuhan ay hindi na nag-aaral nang tuluyan. Ang mga mag-aaral ay nagiging bahagi ng mga hulog sa mahabang pagsusulit. Kaya, sila ay natatawag na karaniwang manlilitas sa pag-aaral.

Sa pag-aakma ng kalutasan sa mga suliraning nauukol sa pagtuturo, ang mga tagapamahala at mga

guro ay nagsagawa ng mga pasanayang pampurok sa layuning mapataas ang mga kakayahan at kahusayan ng pagtuturo sa Filipino. Dinibigyan ng matas na timbang ang paghahanda ng mga kagamitang pampagtuturo sa maging kawili-wili at napapanatili ang mabisang pagkakatatuto.

Sa minimithing pag-aaral ng mananaliksik, siya ay nahikayat ng isang suliraning naglalalatag ng pagtuklas ng kahalagahan ng paghahanda ng mga kagamitang pampagtuturong maaaring maging salik sa pang-araw-araw na palitang-kuro sa lipunang makatao.

Nararapat lamang na maunawaan, na ang pag-aaral na ito ay hindi isinagawa upang palitan ang mga nakalimbag na mga kagamitang pampagtuturo sa kasalukuyan. Ginawa ang pag-aaral na ito upang makatulong sa pag-iwas ng padakma-dakmang paggamit ng sinasabing mga kagamitang pampagtuturo sa Filipino. Samakatuwid kung ang kabaliktaran ang mangyayari, maaaring padakma-dakma rin ang pagkakatatuto.

Batayang Teyoritikal

Ang pagtuturo ng bokabularyo ay isa sa napapabayaang gawain ng guro sa kasalukuyan. Ang pagpabayaya ay dahil sa pag-aakala ng mga guro na ang mga salita ay maituturo lamang sa konteksto at hindi sa mga talaan ng hindi magkakaugnay na mga salita.

Inaakala rin ng mga guro na ang kahulugan ng mga salita ay nagbabago lamang ayon sa pagkakagamit nito sa pangungusap. Mahilig lamang ang mga guro sa paglalahad ng mga salita bilang tulay sa pagsasalaysay ng mga impormasyon at mga ideya sa pakikipagtalastasan ng ibang mga wika, (Nation, 1979:18).

Ang pag-aaral na ito ay batay sa teyoriyang ipinahahayag ni Pineda (1977:V), Patnugot ng Surain ng Wikang Pambansa (SWP). Ayon kay Pineda, "Napakahalaga sa buhay ng tao ang talastasan. Ang talastasan ay isa sa mga pangunahing kasangkapan sa interaksiyong nagsisibuo sa lipunang pantao."

Ipinahihiwatig ni Pineda ang dalawang panig: ang tagapagsalita at ang tagapakinig. Sa gayon, ang kaganapan ng pagkakaunawaan ay malinaw na magkakatatagpo sa mga isipan o damdamin ng dalawang panig. Kailangan ang lubos na pagkakaunawaan, sa lawak at talas ng wikang gagamitin upang maibalik na may matibay na pagkakaunawaan ng mga ideya. Sa panig ng tagapagsalita, kinakailangang sapat at abot ng kakayahan, hilig at kasakupan ang pagpipili ng mga salita. Sa ganitong paraan, maaaring maging malinaw na pagkakaunawaan ang magaganap.

Dahil dito, maaaring maituro sa mga bata ang nilalaman ng mga kasanayang-pambokabularyo ng mga mag-

aaral. Maaaring sa ganitong paraan magkakaroon ng mahusay at matatag na kagamitang pangwika ang mga mag-aaral sa sining ng pakikipagtalastasan sa Filipino.

Batayang Konseptuwal

Ang iskema ay maliwanag na naglalahad ng tiyak na larawan ng pag-aaral. Nagpapahayag ito ng tunay na pagpapakahulugan ng paniniwala at sanligan ng pag-aaral. Nagpapaliwanag din ang iskemang ito ng iba't ibang tungkulin ng mga bagay na kinakailangan ng pag-aaral. Ang patungan ng iskema ay kumakatawan ng : mga mag-aaral sa ikaapat na baitang ng mga biling paaralan ng purok ng San Jorge. Ang mga mag-aaral sa ikaapat na baitang ay mga kasangkapan ng pag-aaral na ito. Ang hugis-martilyong pana ay kumakatawan ng dalawang magkaibang pangkat na tumanggap ng magkaibang pagtuturo. Ang linyang putol-putol ang nagpapakilala ng magkaibang pagtuturo. Gumamit ng paraang modyular ng kagamitang pambokabularyo ang pangkat iksperimental. Ang pangkat kontrol ay sa paraang tradisyonal. Ang magsinlaking mga kahon ay nagpapakilala ng parehong dami ng mga hulwaran. Sa magkabilang tinutukoy na kahon ng malaking pana ay kumakatawan ng ginawang paghambing ng dalawang pangkat sa pamamagitan ng unang pagsubok. Ang unang pagsubok ay nagpakilala ng

ng dalawang pangkat ay ginamit upang magpatunay nang masusing pagkakaugnay. Sa katiyakan, ang pag-aaral na ito ay tumugon sa tamtamang iskor ng pagsubok ng pangkat iksperimental at pangkat kontrol, ang makabuluhang pagkakaiba ng dalawang pangkat sa unang pagsubok, ang makabuluhang pagkakaiba ng dalawang pangkat sa huling pagsubok, ang makabuluhang pagkakaiba ng tamtamang iskor sa una at huling pagsubok ng pangkat iksperimental, at ang makabuluhang pagkakaiba ng tamtamang iskor ng una at huling pagsubok ng pangkat kontrol.

Ang nabuong haypotesis ay:

1. Walang makabuluhang pagkakaiba ang pangkat iksperimental at pangkat kontrol.

Malaki ang maitutulong ng pag-aaral na ito. Sa mga mag-aaral maaari itong makatulong sa pagkilala ng mga salita, pag-ugnay, pagbasa at pag-unawa ng mga salita. Ang pag-aaral na ito ay makatutulong sa mga guro sa paglinang ng mga bokabularyo. Sa mga tagapangasiwa ng sangay at rehiyon, ang pag-aaral na ito ay maaaring makatulong sa mga di-nakababasang mga bata. Mahalaga rin ito sa kagawarang pansangay o panrehiyon. Dahil sa pag-aaral na ito malulutas ang mga balakid na sanhi ng di-mabisang pagtuturo, sapagkat may kakulangan tayo sa kagamitang pampagtuturo.

Upang maging malawak at malaman ang pag-aaral na ito, sinikap ng mananaliksik na magtiyagang basahin ang iba't ibang uri ng mga babasahing may kaugnayan ng pag-aaral.

Ang mga datos ay nalikom sa bawat hulwarang pangkat ng mga paaralang kasapi. Ito ay mahinaw na inilalahad sa kinauukulang mga talahanayan. Masuring tinalakay ang mga resulta ng dalawang pagsubok.

Pinantay ang mga hulwaran. Ang pagsubok na "t" ay ginamit upang sukatin ang pagkakaiba ng pangkat iksperimental at pangkat kontrol. Ang "t" sa nakapag-iisa at di-nakapag-iisang mga hulwaran ang tiyak na panukat istatistikal ang ginamit.

Mga natuklasan. Batay sa katuusang nakikita sa apendisis, ang sumusunod ay mga kinalabasan:

Walang pagkakaiba ang pangkat iksperimental at pangkat kontrol ang haypotesis ng pag-aaral na ito.

1. Ang kinalabasan ng pagsubok "t" ay nahahayag na:

1.1 Ang kinalabasan ng $t = 2.15$ ay mas malaki kaysa sa halaga ng talahanayang halaga ng $t = 2.086$ ng $df = 20$ sa .05 pantay na katuturan. Kung ganun, ang nal haypotesis ay hindi tinanggap. Kaya natuklasang may-

roong makabuluhang pagkakaiba ang pangkat iksperimental at pangkat kontrol sa unang pagsubok.

Ang haypotesis ay nagsasabing walang pagkakaiba ang pangkat iksperimental at pangkat kontrol.

2. Ang resulta ng pagsubok "t" ay nagpapahayag na:

2.1 Ang kinalabasan ng huling pagsubok ng pangkat iksperimental at pangkat kontrol ay $t = 22.33$. Ang $t = 22.33$ ay mas malaki kaysa sa halaga ng talahanayang $t = 2.086$ ng $df = 20$ sa .05 pantay ng katuturan. Ito ay nagpapatunay lamang na ang nal haypotesis ay hindi tinanggap. Kung ganun, natuklasang mayroong makabuluhang pagkakaiba ang tamtamang iskor ng pangkat iksperimental at pangkat kontrol sa huling pagsubok.

Walang makabuluhang pagkakaiba ang pangkat iksperimental at pangkat kontrol, ang haypotesis ng pag-aaral na ito.

3. Ang halaga ng "t" sa paghahambing ng tamtamang iskor ng di-nakapag-iisang hulwaran ay nagpapahayag ng mga sumusunod na kinalabasan:

3.1 Ang una at huling pagsubok ng pangkat eksperimental ay nagpakita ng $t=11.63$. Napapatunayan na ang nakuhang $t=11.63$ ay mas malaki kaysa halagang $t=2.228$ sa $df = 10$ ng $.05$ pantay ng katuturan. Kaya natuklasang hindi tinanggap ang nal haypotesis. Kaya, masasabing mayroon makabuluhang pagkakaiba ang tamtamang iskor ng una at huling pagsubok ng pangkat eksperimental.

Walang makabuluhang pagkakaiba ang pangkat eksperimental at pangkat kontrol ang haypotesis ng pag-aaral.

4. Ang pagsubok sa kahalagahang "t" ng pagkakaiba ng tamtamang iskor sa mga magkakaugnay na mga hulwaran ay nagpapahayag na:

4.1 Ipinahihiwatig ng una at huling pagsubok ng pangkat kontrol ay $t = 4.00$. Nahahayag na mas malaki ang $t = 4.00$ kaysa talahanayang $t = 2.228$ sa $df=10$ ng $.05$ pantay ng katuturan. Kung ganun, ang nal haypotesis ay hindi tinanggap. Kaya, masasabing mayroong makabuluhang pagkakaiba ang una at huling pagsubok ng pangkat kontrol.

Kongklusyon:

Batay sa mga natuklasan, nabuo ng mananaliksik ang sumusunod na mga kongklusyon:

1. Nahahayag sa unang pagsubok ng pangkat eksperimental at pangkat kontrol ang kinalabasan ng bawat paaralan. Lumabas sa pinagsamang tamtamang iskor ang halaga ng pagkakaiba nito. Ang kinalabasang $t = 2.15$ ay mas malaki kaysa talahanayang halaga ng $t = 2.086$. Ang nal haypotesis ay hindi tinanggap. Kung ganun, masasabing mayroon makabuluhang pagkakaiba ang pangkat eksperimental at pangkat kontrol.

2. Sa huling pagsubok na tinalakay ang tamtamang iskor ng bawat paaralan ay nagpakita ng pagkakaiba. Ang katuusang $t = 22.33$ ay mas malaki kaysa sa talahanayang $t = 2.086$. Ang nal haypotesis ay hindi tinanggap. Kung ganun, masasabing mayroon makabuluhang pagkakaiba ang pangkat eksperimental at pangkat kontrol sa huling pagsubok. Samakatuwid, maaaring sabihing mas mabisa ang pagtuturong modyular sa pamamagitan ng inihandang kagamitang pambokabularyo sa Filipino kaysa sa tradisyunal.

3. Ang una at huling pagsubok na ibinigay para sa pangkat eksperimental ay nagpakita ng mabuting kinalabasan. Dahil sa mas malaki ang katuusang $t = 11.63$ kaysa sa halaga ng talahanayang $t = 2.228$,

ang nal haypotesis ay hindi tinanggap. Kung ganun, mayroong makabuluhang pagkakaiba ang tamtamang iskor ng una at huling pagsubok ng pangkat iksperimental. Sa bahaging ito mapupuna na nagkaroon ng mabisang pagkakatuto ang mga mag-aaral sa ikaapat na baitang sa pamamagitan ng paggamit ng inihandang kagamitang pambokabularyo.

Ang una at huling pagsubok ng pangkat kontrol ay nagpakita ng pagkakaiba. Malaki ang resulta ng $t = 4.00$ sa halaga ng talahanayang $t = 2.228$. Sapagkat malaki ang natuklasang halaga, masasabing mayroon makabuluhang pagkakaiba ang tamtamang iskor ng una at huling pagsubok ng pangkat kontrol. Marahil ang pagkakaiba ay sa dahilang nagkaroon na sila ng karanasan sa unang pagsubok. Subalit, ang pagkakaibang ito ay maliit lamang kung ihahambing sa ibang pangkat at ibang pagsubok na ibinigay.

Mga Rekomendasyon

Alinsunod sa mga naibigay na kongklusyon, iminumungkahi ng mananaliksik ang mga sumusunod:

1. Makatutulong nang malaki ang kagamitang pampagtutulong pambokabularyo. Ito ay nakatatagwag pansin sa madaliang pagkakatuto. Kaya dapat na sika-pin ng sinumang may kakayahang bumuo ng simpling

kagamitang tulad nito. Sa pamamagitan ng kagamitang ito maaaring matugunan ang ilang kasalatan ng mga kagamitang pampagtuturo sa Filipino.

2. Ang mga gawain at pagsasanay sa loob ng kagamitang pambokabularyo ay dapat lamang na samahan ng mga larawan, plaskard at tunay na mga bagay na makadaragdag ng pag-unawa at pagkatuto ng mga lili-nanging bokabularyo.

3. Sa paggawa nito kailangan munang maisagawa ang unang mga hakbanging makatutulong sa paggawa nito. Kailangan ng mananaliksik na sumangguni ng iba't ibang babasahing may kaugnayan dito. Ang dahilan nito ay upang magkaroon ng malawak na batayan sa paggawa nang sarili. Nararapat ding gamitin ang natutuhang mga kaalaman sa dinaluhang mga seminar at pasanayan. Dapat din isaalang-alang ang antas ng pag-uukulang pag-aaral.

4. Ang kagamitang pampagtuturo ay dapat ding makabuluhan. Ang mga kasanayan ay dapat na angkop sa mga materyal, konkreto man o abstrak. Kailangan ding may apat na sangkap ito; pangkalingang gawain, pagsasanay, pagtataya at takdang gawain. Nararapat lamang na ang pagtataya ay laging ibigay pagkatapos ng pagtuturo. Sa pamamaraang ito masusukat ang kabisaan ng pagkakatatuto. Dapat lamang na lubusang matutuhan

ang mga kasanayan.

5. Iminumungkahi ng mananaliksik na suriing mabuti ang mga aytem ng pagsasanay, panuto at pagsubok. Kailangang payak ang pagkakagawa ng mga pangungusap. Ang panuto ay dapat ding tiyak. Ang hindi mabuting resulta ng mga pagsubok ay sanhi marahil ng hindi nauunawaang mga panuto.

6. Gawing balido at makabuluhan ang anumang isasagawang pagsubok. Maaaring gumawa ng walang siglang pagsubok (dry run test). Suriin ang bawat aytem nito. Maaaring gamitin lamang ang makabuluhang aytem sa mga pagsubok. Kung maaari, pabayaang lamang ang mga bata sa pagsagot ng mga tanong.

7. Sa ganitong uri ng pananaliksik kailangang taglayin ang tiyaga, sipag at determinasyon ng isang mananaliksik. Ang sipag ay para sa pagbuo ng pag-aaral. Ang tiyaga naman ay para sa pagtitilis ng hirap at pagod, samantalang ang determinasyon ay panglakas-loob. Ang mga nabanggit ay mga pagpapahalaga tungo sa ninanasa ng bawat isa.

8. Ang mga guro ay dapat ding tumanggap sa tawag ng mga pagkakataon. Sila ay dapat na makibalik sa mga gurong may tulad nitong pangangailangan. Tulad ng mga gurong humawak ng pag-aaral na ito. Kahanga-hanga sila. Sila ay mga taong mapuso at

nakaambag nang malaki sa tagumpay ng ginawang pag-aaral.

9. Sa mga tagapangasiwa, nararapat na sila ay maging matulungin at maunawain. Ang ugali at asal na ito ay maaaring maging isang kasangkapan tungo sa kabutihan ng ilang mga gawaing tulad nito. Isa ito marahil sa makahihikayat na mga ugali para sa kailangan ng pagkakatatuto at pagtuturo. Makahihikayat din ito ng mga guro ng maaaring mag-aaral o magpakadalubhasa.

10. Sa katapusan, tinatawagan ng pansin ng mananaliksik na subuking gamitin ang kagamitang pampagtuturong ito sa pagpapaunlad ng mga kasanayang pambokabularyo. Dapat lamang na masusing sundin ang pagkakasunud-sunod ng mga gawain at kasanayang napapaloob dito. Nararapat lamang na basahin ang mga tala at unawain ito nang mabuti upang lubusang nagagamit ang kagamitang pampagtuturong ito. Ang guro ay maaaring gumamit nang sariling pamamaraan batay sa antas at kakayahan ng mga mag-aaral. Ang mga bagay na binanggit at ginamit sa bawat gawain at mga pagsasanay ay maaaring palitan ng mga bagay na nakikita sa paligid ng kinaroroonang paaralan.

BIBLIOGRAFIA

BIBLIOGRAPIA

A. MGA AKLAT

Bloomfield, Leonard & Fries Charles, C. *Linguistics Approach and Teaching Readings*. New York Rinehart and Winston Incorporated, 1965.

EDPITAF. *Sining ng Komunikasyon sa Pilipino 4*. Patnubay ng Guro; Pilipinas: Sison's Printing Press, Inc., 1980.

Javier, Concepcion, D. *Makabagong Pilipino sa Kolehiyo: Ano? Bakit? Paano? Gaano sa Pagtuturo?* Elemar Phoenix Publishing House, Inc., Quezon City, Philippines, 1969.

Klausmeier, Herbert J. & Ripple Richard, E. *Learning Human Abilities. Educational Psychology*, International Third Edition. New York: Evanston, Distributed in the Philippines: National Book Store, Inc., 1977.

Pineda, Ponciano B. *Sining ng komunikasyon sa Mababang Paaralan*. Philippines: BFM Merchantile, Inc., 1977.

Santiago, Alfonso O. at Tiangco, Norma G. *Makabagong Balarila*. Manila, Philippines: Rex Book Store, 1975.

Staiger, Ralf C. *The Teaching of Reading*. UNESCO: Ginn and Company Incorporated, 1973.

Tablan, A. A. at Alejandro, R. *Mga Pamamaraan sa Pagtuturo ng Wikang Pilipino*. Philippine Book Store Company 872 Rizal Avenue, Manila, 1964.

B. MGA LATHALAIN

Arada, Aida M. Linggwistikang Pilipino. *Makabagong Paraan sa Pagtuturo ng Wika*. Lathalain ng PSLP, Blg. 3, 1971.

Campbell, Jill. English Teaching Forum. Another View on Teaching Vocabulary, Institute of North American Studies. Barcelona: January, 1976.

Dresdner, Pileux Mauricio. English Teaching Forum. Teaching Scientific English. Washington, D.C. 20544 Volume XIII, Numbers 3 & 4, 1975.

Finocchiaro, Mary. English Teaching Forum. Visual Aids in Teaching English as Second Language. Volume XIII, Numbers 3 & 4, 1975.

Fox, James W. Tesol Quarterly. Vocabulary Building. India: April-June, 1974, Published in English Forum 1975.

Johnson, Francis. English as Second Language: An Individualized Approach. Singapore: Jacaranda Press, 1973.

Laya, Jaime C. Education and Culture Journal. Teachers Life. Volume 1, No. 2 October - December, 1984.

Nation, Paul E. English Forum. Tesol Quarterly. Techniques in Teaching Vocabulary. January - March, 1974.

Torres, Agustin V. Philippine Journal of Education. Mabuting Bokabularyo sa Mabuting Pagpapahayag. Volume LXIV, No. 3, August 1985.

Nicolae, Bejan. English Teaching Forum. Notes on Word Formation in Scientific and Technical English. University of Galatz. Romania: Volume XIV, January, 1975, Number 1.

K. DI-NAKALATHALANG TESIS

Macairan, Fe T. Mga Hulwarang Modyul sa Pagtuturo ng Pilipino sa Mataas na Paaralang Bokasyunal sa Kaligirang Pangalawang Wika. University of the Philippines, Quezon City: March, 1979.

Isanan, Manuel, Z. Talaan ng mga Talasalitaang Pampaningin para sa mga Mag-aaral sa Primarya, Sangay ng Samar, Hunyo, 1982.

Neypes, Teresita T. Sample Modules in Reading Skills for the High School, University of the Philippines, Diliman, Quezon City, May, 1978.

D.MGA KASULATAN

Kautusang Pangkagawarang Bilang 25, Serye 1974, Implementing Guidelines for the Policy on Bilingual Education, Mga Batayang Simulain sa Pagtuturo ng Sining at Pakikipagtalastasan sa Filipino.

A P E N D I C I S

APENDIKS A

Samar State Polytechnic College
Catbalogan, Samar

April 30, 1985

Dekano ng Gradwadong Pag-aaral
Samar State Polytechnic College
Catbalogan, Samar

Ginoo:

Sa pagnanais kong masimulan ang pagsulat ng panukalang tesis, ikinararangal kong ipasa upang pagtibayin ang mga sumusunod na suliraning pananaliksik, lalo na ang unang bilang:

1. ANG BISA NG KAGAMITING PAMPAGTUTURO SA
PAGPAPAUNLAD NG BOKABULARYO
2. MGA KAHIRAPAN SA PAGLINANG NG MGA KASANAYANG
PAMBOKABULARYO NG MGA MAG-AARAL SA IKALIMAT
NA BAITANG NG PUROK NG SAN JORGE
3. PAHAMBING NA PAGSUSURI SA PAG-AARAL NG
KATUTUBONG WIKA NG SAN JORGE SA WIKANG
FILIPINO.

Inaasahan ko ang iyong nakasisiyang pagpapasiya at madaliang pagsasagawa.

Lubos na gumagalang,

(NLD.) CECILIA CONDE-DOROJA
Mananaliksik

Nagmumungkahing Pagtibayin:

(NLD.) ALEJANDRO E. CANANUA
Associate Professor

PINAGTIBAY:

(NLD.) DOMINADOR Q. CABANGANAN, Ed.D.
Dekano ng Gradwadong Pag-aaral

APENDIX B

Republika ng Pilipinas
 SAILR STATE POLYTECHNIC COLLEGE
 Catbalogan, Samar

PARALANG GRADWADO

PANGALAN Doroja Cecilia Conde
 (Family Name) (First Name) (Middle Name)

KANDIDATO SA DEGREE Master sa Sining ng Edukasyon

ESPESYALISASYON Filipino

PAMAGAT NG PANUKALANG TESIS ANG BISA NG KAGAMITANG

PAGTUTURO SA PAGPAPAUNLAD NG BOKABULARYO

PANGALAN NG HINILING NA TAGAPAYO Associate Professor

Fe T. Macairan

PAGPATIBAY NG TAGALAYO DI-PAGPATIBAY

(NLD.) FE T. MACAIRAN
 Tagapayo

PETSA 6/20/86

PINAGTI BAY:

(NLD.) DOMINADOR Q. CABANGANAN, Ed. D.
 Dekano ng Gradwadong Pag-aaral

APENDIKS C

Samar State Polytechnic College
Catbalogan, Samar

Disyembre 24, 1987

Dekano ng Gradwadong Tag-aaral
Samar State Polytechnic College
Catbalogan, Samar

Ginoo:

Sa katotohanang pagpanaw ng aking tagapayo na si Fe. T. Macairan, ikinararangal ko pong humingi ng pahintulot na palitan ang una kong tagapayo. Sa maraming mga pagkakataong lagi akong sumasangguni kay Alejandro E. Cananua simula ng aking panukalang tesis, kaya hinihiling ko po na siya ang panibago kong tagapayo.

Umaasa po ako nang lubusan na ang iyong marangal na tanggapan ay magpaunlak ng tanging kapahintulutan.

Lubos na gumagalang,

(NLD.) CECILIA CONDE-DOROJA
Mananaliksik

PINAGTIBAY:

(NLD.) DOMINADOR Q. CABANGANAN, Ed. D.
Dekano ng Gradwadong Tag-aaral

APENDIKS D

Republika ng Filipinas
Kagawaran ng Edukasyon, Kultura at Isports
Rehiyon VIII
Sangay ng Samar
Catbalogan

Hunyo 22, 1987

Ang Pansangay na Tagapamanihala
Sangay ng Samar
Catbalogan, Samar

Madam:

Ikinararangal ko pong humingi ng pahintulot na maisagawa ang aking pag-aaral na pinamagatang "ANG BISA NG KAGAMEPANG PAMPAGTUTURO SA PAGPAPAUNLAD NG BOKABULARYO SA IKAMPAT NA BALITANG SA PUROK NG SAN JORGE-MATUGUINAO, SAN JORGE, SAMAR. Nasasaklaw dito ang labing-isang mga Paaralan ng nasabing purok; San Jorge Sentral, Matuguinao, Blanca Aurora, Buena-vista, Matalud, Bulao, Aurora, Erenas, Barruz, at Nagpapacao. Gagawin po ang pag-aaral na ito sa buwan ng Hulyo hanggang Oktubre ng taong panuruan, 1987-1988.

Lubos na umaasa ng kabaitang-loob na mabigyan ito ng kasiya-siyang kaukulang aksiyon.

Lubos na gumagalang,

(NLD.) CECILIA-CONDE DOROJA
Mananaliksik

Iminumungkahing Pagtibayin:

(NLD.) MANUEL Z. ISANAN
Pangkalahatang Tagamasid
ng Edukasyon I Filipino

PINAGTIBAY:

(NLD.) LYDIA MIRAS LOPEZ
Tagapamanihala ng mga Paaralang Pansangay

APENDIKS E

Republika ng Pilipinas
SAMAR STATE POLYTECHNIC COLLEGE
Catbalogan, Samar

Hunyo 8, 1987

Dekanong Panggradwadong Pag-aaral
Samar State Polytechnic College
Catbalogan, Samar

S i r :

Ikinararangal ko pong humiling sa inyong marangal na tanggapan na maisagawa ang unang pasalitang pagtatanggol sa Ika-8 ng Hunyo, 1987 ng aking panukalang tesis na pinamagatang ANG BISA NG KAGAMITANG PAMPAGTUTURO NG BOKABULARYO SA IKAAPAT NA BAITANG SA PUROK NG SAN JORGE-MATUGUINAO, SAN JORGE, SAMAR.

Sa bahaging ito, ihinaharap ko po ang limang kopya ng aking panukalang tesis para maibahagi sa Dekano at ng mga kasapi ng panel.

Umaasa po ako para sa madaliang kaukulang hakbang na ibibigay ninyo.

Lubos na gumagalang,

(NLD.) CECILIA CONDE-DOROJA
Mananaliksik

Iminumungkahing Pagtibayin:

(NLD.) FE T. MACAIRAN
Tagapayo

PINAGTIBAY:

(NLD.) DOMINADOR Q. CABANGANAN, Ed.D.
Dekano ng Gradwadong Pag-aaral

APENDIKS F

Republika ng Pilipinas
SAMAR STATE POLYTECHNIC COLLEGE
Catbalogan, Samar

Setyembre 12, 1988

Dekano ng Gradwadong Pag-aaral
Samar State Polytechnic College
Catbalogan, Samar

Ginoo:

Ikinararangal ko pong humiling sa inyong marangal na tanggapan na maitakda sa ika-2 ng Oktubre, 1988 ang pasalitang pagtatanggol ng aking tesis na pinamagatang ANG BISA NG KAGAMITANG PAMPAGTUTURO SA PLEMPA-UNLAD NG BOKABULARYO.

Sa pagkakataong ito, inihaharap ko po ang anim na sipi ng aking tesis para ipamahagi sa mga kagawad ng lupon sa pasalitang pagsusulit.

Lubos po akong umaasa na mabibigyan ito nang madaliang kaukulang hakbang.

Lubos na gumagalang,

(NLD.) CECILIA CONDE-DOROJA
Mananaliksik

Iminumungkahing Pagtibayin:

(NLD.) ALEJANDRO E. CANANUA
Tagapayo

PINAGTIBAY: .. .

(NLD.) DOMINADOR Q. CABANGANAN, Ed. D.:
Dekano ng Gradwadong Pag-aaral

APENDIKS G

MGA KAGAMITANG PAMPAGTUTURO SA PAGPAPAUNLAD NG BOKABULARYO NG MGA MAG-AARAL SA IKAAPAT NA BAITANG NG PUROK NG SAN JORGE, SANGAY NG SAMAR

Ang Pananaw

Ang kagamitang pampagtuturong ito ay nagbibigay ng mga batayang kaalaman tungkol sa pagpapaunlad ng mga kasanayang pambokabularyo sa ikaapat na baitang.

Mahalaga ang kaalamang ito sapagkat dito nakasalalay ang saklaw sa wastong paggamit ng mga salita sa kaligiran ng anumang larangan sa pakikipagtalastasan. Kaya binibigyang-pansin ang paggamit ng mabisang paraan o pamamaraan sa paglinang ng iba't ibang kasanayang pantallasalitaan.

Nauukol lamang sa pagkilala ng mga salita ng nilalaman nito sa pagbasa. Tulad ng mga sumusunod:

B. Pagkilala ng Salita

1. Talasalitaang Pampaningin
2. Talasalitaan sa tulong ng iba't ibang pahiwatig
 - gamit sa pangungusap
 - katuturan ng salita
 - kasingkahulugan ng salita
 - kasalungat na kahulugan
3. Pagbibigay kahulugan ng salita sa pamamagitan ng pagsusuri ng tunog
 - salitang iisa ang baybay magkakaiba and diin at kahulugan
 - kambal-katinig na salita
 - salitang may diptonggo
4. Pagkilala ng bagong salita sa pamamagitan ng pagsusuri ng kayarian nito
 - salitang napapaloob sa mahabang salita
 - tambalang salita

- panlapi/salitang-ugat
- pagsasama ng pantig
- pagbasa sa mga salitang dinaglat/
may kaltas

Ang Paraan at Pamamaraan

Yari sa iba't ibang paraan o pamamaraan ang mga gawain at pagsasanay nito. Piniling makabuluhan at makaranasang pagsasanay ang nilalaman nito upang maging kawili-wili at makahulugan ang bawat bahagi ng gawain.

Marami pang pang paraan ang matutuklasan ng guro habang isinasagawa ang mga pangkalinangang gawain nito. Pamamaraang pabigkas at pasulat sa isahan at pangkatang pagsasagawa nito ay mahalaga sa kaunlaran ng pagkakatuto. Iba't ibang palaro upang maging kawili-wili ang aralin ang ginagamit dito, tulad ng: Mensahero, Bangko ng mga salita, Larong Dompil, paggamit ng mga tsart, drillkard, plaskard, at mga ginupit na larawan.

Mga Materyal

Ang mga kagamitang ginagamit dito ay hango sa mga mumurahing bagay, sa paggamit na muli ng mga tapong bagay, mga ginupit na larawan at mga bagay na madaling nakikita at nahahagilap sa ating paligid.

Layunin

Pagkatapos ng mga pag-aaral sa mga nilalaman ng mga kagamitang ito ang mga bata ay inaasahang:

Nagkakaroon ng maunlad na kasanayan sa pagpapalawak ng talasalitaan.

1. Nagkakaroon ng maunlad na talasalitaang panpaningin/unang kita/tingin ng mga salita
2. Napapalawak ang talasalitaan sa tulong ng iba't ibang pahiwatig
 - 2.1 Nakikilala ang mga bagong salita sa pamamagitan ng gamit nito sa pangu-ngusap.

- 2.2 Nakikilala ang mga bagong salita sa tulong ng katuturan nito
 - 2.3 Nakikilala ang mga bagong salita sa tulong ng kasingkahulugan nito
 - 2.4 Nakikilala ang mga bagong salita sa tulong ng kasalungat na kahulugan nito.
3. Nagkakaroon ng maunlad na kakayahan sa pagbigay kahulugan sa mga bagong salita sa pamamagitan ng pagsusuri ng tunog
 - 3.1 Nabibigyang-kahulugan ang mga salitang iisa ang baybay ngunit magkakaiba ang diin
 - 3.2 Nakikilala ang mga salitang may kambalkatinig
 - 3.3 Nakikilala ang mga salitang may dip-tonggo.
4. Nagkakaroon ng higit na kasanayan sa pagkilala ng bagong salita sa pamamagitan ng pagsusuri sa kayarian nito
 - 4.1 Nakikilala ang dati nang alam na mga salitang nakapaloob sa mahabang salita
 - 4.2 Nakikilala ang mga salitang bumubuo sa tambalang salita
 - 4.3 Natutukoy ang mga panlapi/salitang-ugat sa salita
 - 4.4 Natutukoy ang mga salita sa tulong ng pagsasama-sama ng mga pantig na bumubuo sa mga ito
 - 4.5 Nababasa nang wasto ang mga salitang dinaglat/may kaltas.

Kagamitang Pampagtuturo sa Pagpapaunlad ng
mga Kasanayang Pambokabularyo
Ikaapat na Baitang

Layunin: MLC II. B. - Pagkilala ng Salita

1. Magkakaroon ng maunlad na talasalitaang pampaningin

GAWAIN: 1. Pagkilala ng salita sa unang kita/tingin

Maraming salitang mababasa sa unang kita/tingin ang nakalimbag sa mga karatula, takita, anunsiyo, babala, hudyat, patalastas, at iba pang babasahing may mga sagisag na kumakatawan sa ngalan ng tao, bagay, pook, hayop at pangyayari. Ito ay maaaring makita sa loob at labas ng paaralan.

Tumingin sa pisara.

Ano ang kahulugan ng:

1. tuntunin: _____ (batayan, diwa, luma, balita)
Aling salita ang magkatulad? Ang di magkatulad?
a. malusog - maalat	a. manlulupig - manlulupig
b. maalat - maalat	b. maalon - maalon
c. makahoy - maulap	c. masarap - masustansiya

PAGSASANAY A:

SUBUKIN MO

PANUTO:

Lagyan sa puwang ng malaking titik M ang magkatulad at DM sa mga salitang di-magkatulad.

1. huwag umalis	huwag umalis
2. sabihin mo	sabihin niya
3. kagalang-galang	kabait-baitan
4. masustansiya	masustansiya

_____ 5.	panunurin	magandang panunurin
_____ 6.	bumaliktad	bumaligtad
_____ 7.	berdeng gulay	berdeng gulay

Tala: Maaaring maglaro. Hudyan Tayo. Pumalakpak ng isa upang ito ay humudyat ng magkatulad na mga salita, at dalawang palakpak kung ito ay hindi magkatulad. Magpalakpakan sa sarili pagkatapos.

PAGSASANAY B:

IPAGPATULOY ANG KAALAMAN MO

PANUTO: Lagyan ng ikis (x) ang mababasang salita na hindi kasali sa pangkat.

1. _____	honda	2. _____	lumundag
_____	eroplano	_____	ilog
_____	balsa	_____	lumukso
_____	gangsa	_____	lumindol
3. _____	lambak	4. _____	bundok
_____	kapatagan	_____	bombero
_____	mandirigma	_____	mensahero
_____	talampas	_____	kamenero
	5. _____		kawad
	_____		alambre
	_____		manlalaro
	_____		koryente

Tala: Maaari itong ilagay sa tsart upang lalong kaakit-akit sa tingin ng mga bata. Maaari rin itong pasalita lamang o pasulat gaya ng naunang gawain. Nasa guro ang kapasiyahan sa pagsasagawa ng iba pang gawain.

PAGSASANAY K:PAGYAMANIN MO

PANUTO: Ibigay ang kahulugan ng mga salita sa unahan ng mga salitang nasa loob ng bawat bilang.

halaman _____	1. plorwaks, santan, plorera, inumin
maayos _____	2. mahusay, nakaalampay, mahapay, kasabay
pumutol _____	3. gumunita, gumihit, uminom, gumupit
makintab _____	4. mabisa, mabusilak, malinis, masarap
sumulong _____	5. sumulat, sumakay, sumalakay, sumabay
pandarayo _____	6. pamilya, pag-uugnay, paglalakbay, panlapat

Tala: Maaring gamitin ang sobre upang lagyan ng mga salita sa bilang. Pipiliin ng mga bata/ng bata ang kahulugan ng salita sa unahan. Nakahilira ang mga salita sa drillkard na ilalagay sa plaskard rak.

PAGSASANAY D:TIYAKING ALAM MO NA

PANUTO: Alin ang ankop na titik sa bawat puwang ng mga sumusunod na salita o parirala.

a. tahuan _____	1. kasali sa laro
b. pagod _____	2. kalarong tagahanap
c. taya _____	3. laro
d. ngiti _____	4. saya
e. pung _____	5. nanlilinlang
g. mandaraya _____	6. huli ka!
h. tuntunin _____	7. palaso
i. pandakot _____	8. pamantayan

Tala: Maaring pasalita o pasulat depende sa nati-tirang oras. Purihin ang mga bata pagkatapos ng gawain.

Layunin: 2. Napapalawak ang talasalitaan sa tulong ng iba't ibang pahiwatig.

GAWAIN: 2.2.1 Nakikilala ang salita sa pamamagitan ng gamit nito sa pangungusap.

Talagang tunay na mayaman at malarawan ang wikang Pilipino. Nauunawaan lamang ito minsan sa pamamagitan ng paggamit sa pangungusap. Tingnan ang usapan sa ibaba.

Mga lalaki sa papel ni Lito at Lita ang mga babae.

USAPAN:

LITA: Wow! ang ganda. Mamula-mula ang balat, at balat-sibuyas. Sino siya?

LITO: Ay, siya si Flora ang nanalo sa pagkareyna ng Purok No. 1. Tunay talaga. Siya ang bugtong na anak ni Mang Lucas. Bukod sa matalas ang ulo, mabait pa kamo.

LITA: Isa pala siyang maipagmamalaking anak. Talagang uliran.

Pagtatalakay: Ano ang kahulugan ng:

balatsibuyas _____	(manipis na balat)
bugtong na anak _____	(nag-iisang anak)
matalas ang ulo _____	(matalino)

Subukin ang pagsasanay na sumusunod:

PAGSASANAY A:

SUBUKIN MO

PANUTO: Isulat ang titik ng salita sa kabila na nagbibigay ng kahulugan ng mga salitang sinalungguhan.

a. gutom na ako 1. Sana maging tutoo ang pang-yayari. Kung hindi lamang bunang tulog, eh.

b. mahusay
magsalita	2. <u>Mahapdi na ang bituka ko,</u>
<u>halina't kumain na tayo.</u>
c. lubos na
malungkot	3. Totoong interesado ang anak
ko sa unang baitang. Pero
<u>saling-pusa lamang siya</u>
<u>dahil hindi husto ang kanyang</u>
<u>gulang.</u>
d. isang pana-
ginip	4. Binabawalan kita. Huwag
kang maniniwala sa kaibigan
mong <u>matamis ang dila</u>
e. nagmabait	5. <u>Kakanin ng kalungkutan si</u>
<u>Belinda dahil sa pagkamatay</u>
<u>ng kanyang ina.</u>
g. pansaman-
talang kasali	

PAGSASANAY B:

IPAGPATULOY ANG KALAMAM MO

PANUTO: Alin ang tamang kahulugan ng salitang sinalungguhan sa pangungusap. Ibigay ang titik ng tamang sagot.

1. Hitik ang bunga ng mga balimbing sa likod ng aming bahay.

a. marami	c. kakaunti
b. wala	d. madalang
2. Ang malamig at mahinay na pagaspas ng hangin ay nakabawas ng matinding pagod ni Mang Ambo.

a. matulin	c. mahina
b. mabagal	d. mahinhin
3. Pumailanlang ang usok ng malaking sunog sa gitna ng kagubatan.

a. pumagitna	c. pumaibabaw
b. pumaitaas	d. pumailalim
4. Madaling natatagpuan ang liblib na pook.

a. nakatago	c. malayo
b. nakapasok	d. maliit
5. Ang bunga ng punong santol ay dumalang pagkatapos ng bagyo.

a. dumami	c. marami
b. kumaunti	d. kinulang

Tala: Maaring ipagamit sa pangungusap ang mga salunguhitang salita. Tuwede ring ipabigkas ang sagot kahalili ng salitang may salunguhit sa bawat pangungusap. Gawing sabayan pagkatapos ng isahang pagsasagawa.

PAGSASANAY K:

PAGYAMANIN ANG KAALAMIN MO. MAGLARO KA

PANUTO: Kumuha ng salitang angkop sa patlang ng bawat pangungusap. Nasa sobre ang sagot ng mga salitang ito.

1. Umalis ang mag-ama sa kanilang nayon upang _____ ng ikabubuhay ng kanilang mag-anak.
2. Sa malayong nararating ng paglalakad _____ na ang kanilang mga paa.
3. Lahat ay _____ sa magiging bunga ng kanilang pakikipagkasundo sa kasal.
4. Sanhi ng di-pagkakaunawaan ang _____ tungkol sa isang suliranin.
5. Lahat ng tao ay _____ mapabuti ang kanilang pamumuhay.

Tala: Maaring ipabigkas ang tamang sagot kasama ang pagbasa ng mga pangungusap sa mga batang hindi pa nakasali/nakapagsalita. Purihin ang mga bata.

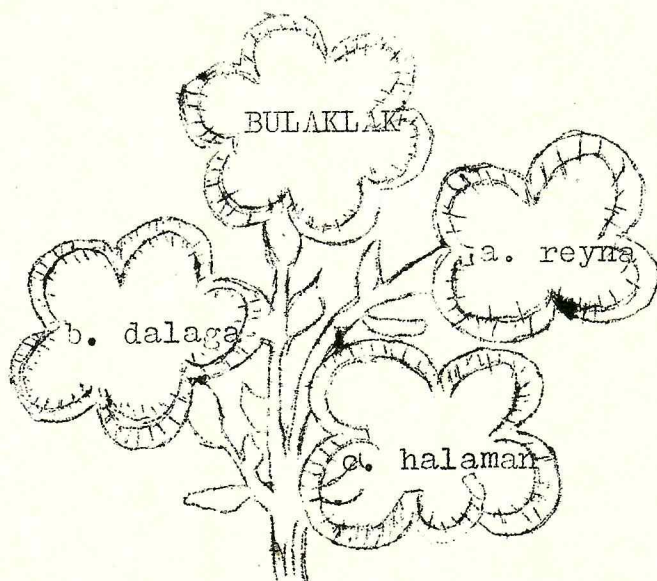
Narito ang mga sagot na nasa loob ng sobre:

pagod, maghanap, nananabik, naghahangad,
ibinunga

PAGSASANAY D:

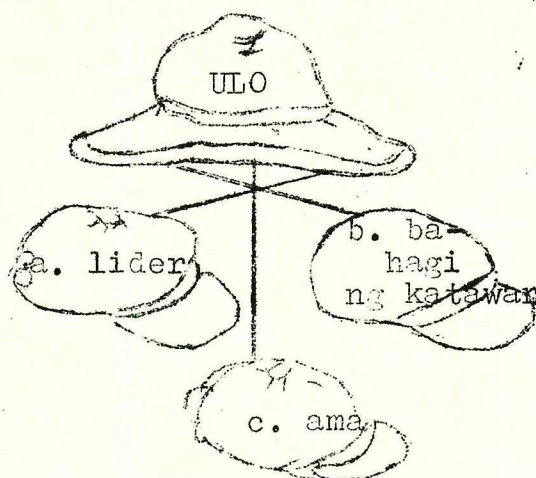
TIYAKING ALAM MO NA

PANUTO: Itambal ang tamang kahulugan ng sinalungu-
hitang salita sa pangungusap. Sa kabila
nito ang mapagpipiliang sagot.

- 1. Siya ang napiling bulaklak ng Sta. Crusan.
- 2. Mahusay na Bulaklak si Melissa sa aming anyon.
- 3. Maraming bulaklak ng iba't ibang kulay ang maki-kita mo sa kani-lang bakuran.

- 4. Mapagmahal at mauna-wain ang ulo ng tahanan ng mag-anak na Luna.
- 5. Si Jose ang napiling ulo ng kapisanan ng Mag-aaral sa Pilipino.
- 6. Lagi niyang ginagamit ang ulo sa pag-iisip nang mabuti.

Tala: Puweding pasulat o pasalita ang pagsasanay na ito depende sa natitirang oras.

Layunin: 2.2.2 Nakikilala ang mga bagong salita sa pamamagitan na katuturan.

GAWAIN:

2.2.2 Pagkilala ng bagong salita sa pamamagitan ng katuturan.

Maraming paraang ang pagkilala ng bagong mga salita. Ito ay sa pamamagitan ng katuturan tulad ng:

1. Isang taong nagtuturo sa silid-aralan ay _____
Hindi ba siya ay guro?
2. Ang batang ulila ay dinala sa _____ (bahay-ampunan)
3. Tumutukoy sa taong tagapag-alaga ng kalusugan ay _____. (Doktor)

Tama ang sagot. Kung ganun magagawa mo na ang mga pagsasanay sa ibaba.

PAGSASANAY A: SUBUKIN MO. MAGLARO KA.

TANUTO: Ituro sa plaskard rak ang tinutukoy na salita ng mga sumusunod na pahayag.

1. Isang katulong ng pamayanang kaagay kung may sunog.
2. Tumutukoy ng isang sasakyang panghimpapawid na matuli't nababatid.
3. Mga kauna-unahang taong pinagmanahan ng mabuting kaasalan.
4. Ito ay isang katulong sa pamayanan sa larangan ng kalusugan.
5. Tumutukoy sa isang pamilihang may sari-saring bagay na kailangan ng tahanan.

Tala: Ito ang mga salita sa plaskard rak.

manggagamot	bombero	groseri
magsasaka	mga ninuno	botika
eroplano	dentista	
Ipabigkas nang isahan pagkatapos masagot ang pagsasanay.		

PAGSASANAY B: IPAGPATULOY ANG KAALAMAN MO

PANUTO: Ibigay ang kaukol o kaugnay na salita sa bawat patlang. Gawin ito sa inyong papel

1. Kung ang santol ay bunga, Ang kamote ay _____.
2. Ang dagat ay sa _____; ang bukid ay sa magsa-saka.
3. Ang tunog ay sa pandinig; ang pagsasalita ay sa _____.
4. Para sa kambing ang damo; para sa aso ang _____.
5. Kung ang _____ ay sa dagat; ang tabang ay sa ilog.
6. Sa kahoy ang lagari; sa _____ ang martilyo.

Tala: Kung makikita ng guro na mahirap maisagawa ng mga bata ang pagsasanay, maaaring ibigay ang mapagpipiliang sagot. Ito ay ang mga: mangangaso, magsasaka, bibig, buto, at t, tamis, pako, at mangga. Gamitan ng plaskard.

PAGSASANAY C: PAYAMANIN ANG KAALAMAN MO

PANUTO: Punan ng nawawalang titik ang tinutukoy ng katuturang nasa loob ng panaklong. Ang unang ibinigay na sagot ay makatutulong sa iyo.

1. (Pagkaing hindi nagdaan sa apoy) . . h i l a w
2. (Batang unang anak ng mag-asawa) . . p _ _ _ _ _
3. (Ginawa ng bata bago lumakad) . . g _ _ _ _ _
4. (Malalim na hukay, sinasalukan ng tubig) b _ _ _ _ _
5. (Direksiyong pinagtataguan ng araw) k _ _ _ _ _
6. (Lugar na punong-puno ng malalaking kahoy) g _ _ _ _ _
7. Tumutukoy sa taong mahirap . . . k _ _ _ _ _

Tala: Maaaring pabigkas o pasulat na paraan, depende sa tawag ng panahon. Puwede rin itong pantsart o pampisarang gawain. Nasa guro ang kapasyahan

PAGSASANAY D: TIYAKING ALAM MO NA. KILALANIN SILA.

PANUTO: Makikilala mo ba ako? Maglaro tayo.
Ituro ang kard na may tamang sagot.
Nasa plaskard rak ito. Gamitin ang
hulwarang "Ako ay si _____."

1. Mumunting makukulay na kaibigan, humuhuni't nagliliparan. Sa pagtaas ko't langit ang naaabot.	Ako ay si _____.
(ibon, kulisap, paru-paro, saranggola)
2. Pagdating ng madaling araw tumitilaok ako nang pahiyaw Magsasaka'y nagigising sa tilaok kong napakagiting.	Ako ay si _____.
(pusa, tandang, aso, pato)
3. Sa bukid at sa parang may kaunting pahinga lamang. Katulong ako ng magsasaka Upang ani'y maging sagana.	Ako ay si _____.
(sisiw, kalabaw, kambing, kabayo)
4. Alaga ko'y ngalang prinsesa balahibo'y puting talaga tumatahol sa mga di-kilala bigay sa kanila'y buong ligaya.	Ako ay si _____.
(loro, aso, pusa, pato).
5. Tingnan mo yaong alaga, maririnig mo'y kadalaldalan niya nakatutuwa kung pakinggan ngingiti ka sa kapilyuhan.	Ako ay si _____.
(aso, pusa, loro, usa)

Tala: Maaaring gawing isang Sagutang Laro.
Lalaki sa bugtong, mga Babae sa mga sagot o
baliktaran. Magpalakpakan.

Pagsasanay hinango sa Sining ng Komunikasyon
4 Pagbasa sa Ingles. Sinalin sa
Pilipino ng mananaliksik.

Layunin: 2.2.3 Makikilala ang mga bagong salita sa pamamagitan ng kasingkahulugan nito.

GAWAIN: 2.2.3 Pagkilala ng bagong salita sa pamamagitan ng kasingkahulugan nito.

Sina Ruben at Edna ay nag-usap tungkol sa kaniyang nabasang aklat. Pag-aralan ang Usapan sa ibaba.

USAPAN:

Ruben : Gusto ko ang aklat tungkol kay Cinderila. Ito ay talagang maganda.

Edna : Ang mga larawan ay talagang (1) maganda. Hindi na magandang babae si Cinderila?

Ruben : Aba! totoo. (3) Maganda pa ang kanyang mukha at (4) maganda rin ang kanyang mga mata.

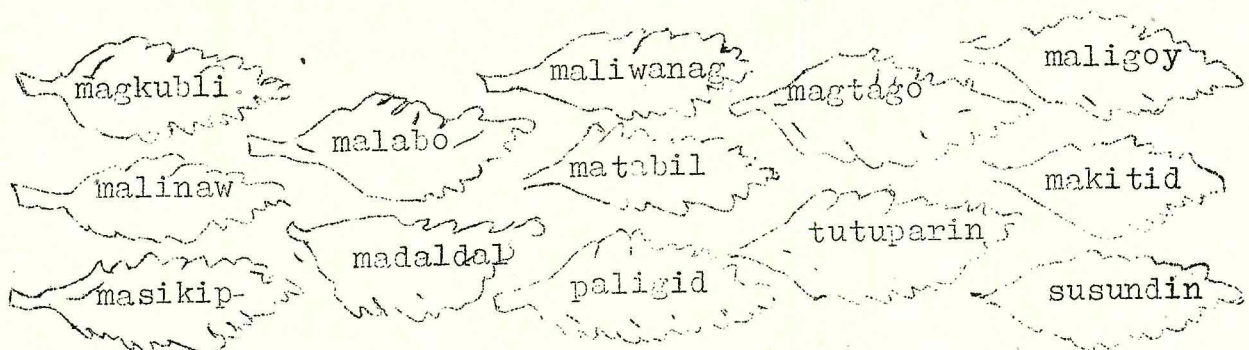
Pagtatalakay: Ano ang napansin ninyo sa mga pangungusap?

Sagot : May mga salitang sinalungguhitan at maraming beses na inulit ang maganda. Nakakasawang pakinggan.)

Ang maganda sa (1) ay may kaparehong kahulugang Kawili-wili. Sa ika-2 ay may katambal ding kahulugang marilag, at ang ika-3 ay maamo at ang ika-4 ay (kaakit-akit). Tama kayong lahat. Samakatuwid handa na kayo sa mga pagsasanay.

PAGSASANAY A: SUBUKIN MO. MAGLARO KA.

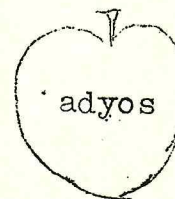
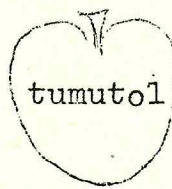
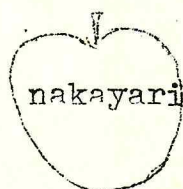
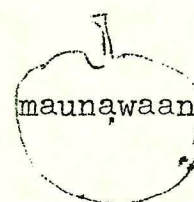
PANUTO: Pagtapatin ang mga dahong nagtataglay ng magkasingkahulugang mga salita.

Tala: Maaaring pasulat ang pagsasanay na ito.
Purihin ang mga bata sa mahusay na pagsasagawa.

PAGSASANAY B: IPAGPATULOY ANG KAALAMAN MO

PANUTO : Alin sa mga ginupit na larawan ang kasingkahulugan ng salitang sinalungguhan ng bawat pangungusap sa ibaba.

1. Si Mang Jose ay kagagaling lamang sa opisina ng pinapasukan niya.
2. Inabutan siya ng malakas na unos sa daan habang pauwi siya.
3. Nakatapos din siya ng kanyang proyekto sa matiyagang paraan.
4. Hindi niya nakuha ang maliwanag na pahayag ng guro.
5. Tumanggi siya sa planong pagpatay sa mga suspetsadong kaaway.

Tala: Maaaring pasulat o pabigkas. Kung pabigkas, ipatambal ang mga ginupit na larawan sa pangungusap. Palitan ang salitang sinalungguhan ng salitang nasa larawan.

PAGSASANAY C. IPAGPATULOY ANG KAALAMAN MO.

PANUTO : Maglaro ng Domino Filipino. Pakkabitin; ang magkasingkahulugang mga salita. Ang unang makapagkabit-kabit nang wasto ay panalo.

Pangkat 1

/mag-ipon/

/lumundag/

Pangkat 2

/tinuring/

/sumadsad/

/masaya/

/malabo/

/tutok/

/ilaw/

/malusaw/

/malugod/

/lumikha/

/payo/

/lumukso/

/mag-imbak/

/mun-ka-hi/

/tinuloy/

/magaling/

/maduling/

/tanglaw/

/sumawa/

Pangkat 3

/tadtad/

/naaalaala/

Pangkat 4

/malugod/

/kapansin-pansin/

/hinago/

/ipinanganak/

/samitin/

/nakapupukaw-pansin/

/magugunita/

/kinuha/

/pagdaloy/

/kalutasan/

/mahirap/

/puno/

/matuwa/

/pakinabangan/

/mabangis/

/kapus-palad/

/lunas/

/pag-ayos/

PAGSASANAY D: TIYAKING ALAM MO NA

PANUTO : Piliin ang titik na kasingkahulugan ng salitang sinalungguhit sa loob ng pangungusap. Bilugan ang titik na may tamang sagot.

1. Nasilayan kong naglalaro ang mga bata sa liwanag ng buwan.

a. nasilip
b. nasilaw

c. nawala
d. nabanaagan

Tala: Puwede ring ipabigkas nang sagutan sa mga bata ang sinalungguhitang mga salita at ang tamang sagot nito. Tulad ng nasilayan - nasi-lip..., atbp. Magpalakpakan pagkatapos nang mahusay na pagsasagawa.

Dayunin: 2.2.4 Makikilala ang bagong salita sa pamamagitan ng kasalungat na kahulugan.

GAWAIN: 2.2.4 Pagkikilala ng bagong salita sa pamamagitan ng kasalungat na kahulugan.

May mga bagong salitang makikilala sa pamamagitan ng kasalungat na kahulugan.

Tulad ng: gusto niya - inis naman ako; magkasalungat ang gusto at inis.

tahimik siya . . . , mainagay kayo
tahimik - mainagay

Ano ang salungat na kahulugan ng madilim?
(malinis, madilim, maliwanag, malalim)

Ang malalim ay _____? (mababaw)

Ngayon handa na. Magagawa mo na ba ang mga pagsasanay?

PAGSASANAY: SUBUKIN MO

PANUTO : Panain ang kasalungat na kahulugan ng mga salita sa bawat hanay. Ang pana (→) mo ang magtutukoy ng tamang sagot.

Hanay	A	B	A	B
maalat		nakabuo	tanggi	nahawakan
natutunaw		madalang	bumagsak	gusto
madalas		matabang	matapang	makatao
mapait		matulin	banal	bati
mahinay		matamis	kaaway	duwag

Tala: Maaaring gawing Tambalang Pagsasanay. Isahang Palaro. Isulat sa kard na may pareparehong laki ang mga salita at pagtambalin ang magkasalungat na kahulugan. Purihin ang mga bata.

PAGSASANAY B: IPAGPATULOY ANG KAALAMAN MO

PANUTO : Tunan ng kabaliktarang kahulugan ang patlang ng salitang sinalungguhan sa mga pangungusap. Nasa plaskard rak ang mapagpipiliang sagot.

1. Nawawala ang araw tuwing lulubog ito sa kanluran.
_____ ang araw tuwing sisikat ito sa silangan.
2. Matayog ang adhikain ni Luis sa kanyang buhay.
_____ naman ang pagkakakilala ng mga tao sa kanya.
3. Nagtagumpay ang masipag na langgam sa mabuti niyang gawi.
Nagutom naman ang _____ na tipaklong sa walang saysay niyang mga gawi.
4. Natuwa siyang tumanggap ng sulat galing sa kanyang asawa.
_____ naman siyang tumanggap ng masamang balita.
5. Totoong mabait si Cinderila sa sino mang tao.
Totoong _____ ang ugali ng matanda na laging naiinis sa mabuti niyang ginagawa.
6. Dilat ang kanyang mga mata sa kaakit-akit na mga bagay.
_____ ang kanyang mga mata sa katotohanan ng mga pangyayari.

Tala: Ibigay ang mga mapagpipiliang sagot sa plaskard rak. Maaari ito isulat sa mga patapong mga papel. Ang mga salita ay:

nakikita	mababa	tamad	pikit
nabubugog	malungkot	masungit	

Maaaring maglaro ng Tabigkasan. Lalaki sa unang pangungusap, Babae sa ikalawang pangungusap.

PAGSASANAY C: PAGYAMANIN ANG KAALAMAN MO. MAGLARO BANGKO NG MGA SALITA

PANUTO : Dumukot ng salitang may kakaibang kahulugan ng salitang nasa loob ng panaklong sa bawat parirala. Ilagay ito sa kinauukulang bilang.

Mga salita sa loob ng
Bangko ng mga salita

1. Pag-ibig na (dalisay)	_____	nakasimangot	huwad
2. (nakangiti) lagi	_____	sumang-ayon	pikon
3. kaibigang (mapagbiro)	_____	likuran	maikli
4. Malinis na (harapan)	_____		
5. (tumanggi) sa laban	_____	nagwakas	matibay
6. sunog ay (nagsimula)	_____	malungkot	kagalit
7. (mapanglaw) na araw	_____	nakaabang	makitid
8. paradang (mahaba)	_____		
9. (maluwag) na daan	_____		
10. bagay na (gapok)	_____		

Tala: Maaaring ipabigkas sa lalaki at babae
ang magkasalungat na kahulugan ng mga salita.
Magpalakpakan pagkatapos.

PAGSASANAY D: TIYAKIN ALAM MO NA

PANUTO: Alin ang kabaliktarang kahulugan ng
mga salita sa ibaba. Ilagay sa
patlang ang bilang ng tamang
sagot.

_____ a. nagtagumpay	_____ d. palagian
1. nagwagi	1. madalas
2. nabigo	2. masugid
3. nanalo	3. bihira
4. nabuhay	4. matibay
_____ b. mahinay	_____ e. maluwang
1. mabagal	1. malapad
2. mabilis	2. maikli
3. mahina	3. malawak
4. marami	4. masikip
_____ c. nahimbing	_____ g. madaldal
1. malambing	1. kimi
2. nahiling	2. pikon
3. nalibing	3. umid
4. nagising	4. matabil

Tala: Masaring gawing sagutan pagkatapos ng pagsasanay. Pangkat ng Bagong Sikat (Lalaki) at Bagong Silang (Babae). Ganito iyon: Nagtagumpay - nagwagi

Layunin: 3. Nagkakaroon nang maunlad na kakayahan sa pagbibigay kahulugan sa mga bagong salita sa pamamagitan ng pagsusuri ng tunog.

3.1 Nabibigyang-kahulugan ang mga salitang iisa ang baybay ngunit magkaiba ang diin.

GAWAIN: 3.1 Pagbibigay-kahulugan ng mga salitang iisa ang baybay ngunit magkaiba ang diin.

May mga salitang iisa ang baybay ngunit magkakaiba ang diin at kahulugan, tulad ng pag-aaralan natin sa isang usapang makikita sa ibaba.

USAPAN:

Lalaki : Ang saya ninyo kanina, ni aso niyo natutuwa.

Babae : Si Lorna kasi, eh. Nabuhusan ng tsokolate, ang kanyang saya.

Lalaki : At nabasag ang tasa, hindi ba? Pati ang kapatid niya na nagtatasa ng lapis ay nabubuhusan din.

Babae : Aba, oo. Mainit pa naman ang tsokolate. Umaaso pa!

Pagtatalakay: Ano ang kahulugan ng saya sa unang bahagi ng usapan? _____ (ligaya) hindi ba? Ang isa naman ay _____ ano? Ang aso ay _____ (hayop) at ang isa ay _____ (usok) galing sa apoy.

Sa ngayon masusubok na ninyo ang mga pagsasanay na sumusunod.

PAGSASANAY A: .

SUBUKIN MO

PANUTO : Bilugan ang titik na may tamang sagot ng mga salitang may salungguhit sa bawat pangungusap.

1. May gabi ang sinigang na niluto ng ate.
 - a. pagkain ugat
 - b. madilim
 - c. tinapay
 - d. panhalo

2. Gabi na ang dating ng tatay ko.
 - a. pagkaing ugat
 - b. asado
 - c. madilim
 - d. umaga
3. Masarap ang gisadong pako.
 - a. pakpak ng ibon
 - b. paa ng ibon
 - c. materyal ng karpentiro
 - d. gulay sa hapag
4. Marami ang pako sa lalagyan nito.
 - a. pakpak ng ibon
 - b. lansang
 - c. paa ng ibon
 - d. gulay sa hapag
5. Malaki ang kita niya sa pagtitinda.
 - a. gana
 - b. dami
 - c. paninda
 - d. tao
6. Maliwanag ang kita sa mga salita.
 - a. sulat
 - b. basa
 - c. tingin
 - d. turo
7. Kita sa pangkat ay magkakaisa.
 - a. kami at ako
 - b. sila at ikaw
 - c. ako at kami
 - d. ikaw at ako

Tala: Kung may oras pa gawing Palarong Bigkasan. Pali-ang Lalaki at Babae. Purihan ang sarili sa pamamagitan ng sarili nilang palakpakan.

PAGSASANAY B: IPAGPATULOY ANG KAALAMAN MO

PANUTO : Aling salita ang tinutukoy ng mga sumusunod na kahulugan. Bigkasin ang tamang sagot sa Hanay A at Hanay B.

	<u>Hanay A</u>	<u>Hanay B</u>
1. pagkaing damo	tubo	tubô
2. isang kasarian	lalaki	lalaki
3. panlapat sa kilawin	suka	suka

	<u>Hanay A</u>	<u>Hanay B</u>
4. lalagyan ng bulaklak	paso	pasó
5. sambitan ng may sakit	daing	daíng
6. tuyong lupa	tigang	tigáng
7. pagkaing gulay	bataw	batáw

Tala: Maaaring pasiglahin ito. Sagutan ang Lalaki sa kahulugan, Babae sa tamang sagot. Purihin ang mga bata pagkatapos.

PAGSASANAY C.

PAGYAMANIN ANG KAALAMAN MO

PANUTO : Ituro ang tamang sagot sa loob ng panaklong na nagbibigay kahulugan ng mga salita sa unahan ng bawat bilang.

1. bituin	-	(	tala,	talà,	talá,	talâ,	)
2. katulong	-	(	yaya,	yayà,	yaya,	yayâ,	)
3. sinalubong	-	(	binati,	binatì,	binati,	binatî,	)
4. bitbit	-	(	dala,	dalà,	dalá,	dalâ,	)
5. sugat	-	(	taga,	tagà,	tagá,	tagâ,	)
6. sagana	-	(	sawa,	sawà,	sawá,	sawâ,	)
7. biyaya	-	(	pala,	palà,	palá,	palâ,	)

Tala: Ang Pagsasanay K ay maaaring masiglang laro sa pamamagitan ng paggamit ng drillkards. Sa pakit tsart nakalagay ang mga salitang ito na tutukuyin o ipakikita sa mga mag-aaral. Purihin ang sinumang makasasagot.

PAGSASANAY D :

TIYAKIN ALAM MO NA

PANUTO : Isulat ang titik ng tamang sagot sa patlang ng bawat bilang ng sinalunguhitang salita sa talatang ito. Gawin sa papel ninyo. Nasa ibaba ang mapagpipiliang sagot.

TALATA:

Malaking sawà (1) _____ ang dalà (2) _____
 ng batang taga Gandara (3) _____. Binati (4) _____
 niya ng halo (5) _____ ang mga nanood sa kanya.
 Namatay daw ito sa maraming tagâ (6) _____ ng tao
 na nadalá (7) _____ sa pagpatay nito. Kaya nainom
 niya ang tubig na may halo (8) _____ ng itlog na
 binati (9) _____ ng kanyang bati (10) _____.

Mga Sagot:

a. pagbati sa kapwa	g. pinagsama
b. tumutukoy ng lugar	h. labis
c. isng uri ng ahas	i. pinaghalo ng husto
d. bitbit	j. kaibigan
e. sugat	k. pagbigay galang
f. natakot	l. ising uri ng ilon

Tala:

Maaring maglaro ng bangko ng mga salita. Huhugutin ang mga renolyong papel na may mga sagot na nasa itaas at nasa loob ng bangko ng tinutukoy sa laro. Itatambal ang mga sagot na ito sa ilalim ng mga sinailungguhitang mga salita. Purihin ang batang makasasagot at magpalakpakan sa sarili pagkatapos.

Layunin: 3.3.2 Nakikilala ang mga salitang may kambal-katinig.

GAWAIN: 3.3.2 Pagkilala ng mga salitang may kambal katinig.

Maraming salita sa Pilipino ang nararapat nating makilala upang lalong umunlad ang ating talasalitaan. Ito ay mga salitang binubuo ng dalawang magkasunod na katinig. Tulad ng nasa ibaba.

1. plorera 2. plaka 3. trak 4. braso

Pagtatalakay:

Anong tunog ng dalawang magkasunod na katinig ang narinig at nakita mo?

Tunog _____ /pl/, /tr/, /br/

Ang unang salita ay nangangahulugang lalagyan ng bulaklak, hindi ba? Kung ganun ang ikalawa ay _____ (naglalaman ng awitin) at ang ikatlo ay _____ (sasakyan) at ang ikaapat ay _____.

Ngayon magagawa na ninyo ang mga pagsasanay.

PAGSASANAY A:

SUBUKIN MO

PANUTO : Ano ang kahulugan ng salitang sinalung-
guhitan sa mga sumusunod na lipon ng
mga salita. Ibigay ang titik ng tamang
sagot.

1. <u>problema</u> sa langis	4. <u>panahon</u> ng tag-init
a. krisis	a. klima
b. klima	b. libro
c. krima	c. aktres
d. tsapa	d. preso
2. <u>sariwa</u> ang gulay	5. mabigat ang karamdaman
a. prente	a. grasa
b. preno	b. grabe
c. prito	c. gruto
d. presko	d. gripo

3. sampayang kawad

- a. brislet
- b. alambre
- c. libro
- d. padre

6. walang kulona

- a. templado
- b. kwadro
- c. kompleto
- d. kutsara

Tala: Ito ay maaaring pasulat o pasalita depende sa natitirang oras. Maaari ring gamitan ng mga plaskard ang tamang mga sagot. Palaro ang labas ng gagawing pagsasanay.

PAGSASANAY B: IPAGPATULOY ANG KAALAMAN MO

PANUTO : Buuin ang TALATA. Punan ito ng tamang sagot na nasa ibaba. Gawain sa inyong papel.

TALATA:

Malaking parada ang nakita niya noong

.....(1) Sakay sa magarang(2)
 ang isang napakagandang(3) na kilalang-
 kilala sa Pelikulang Tagalog. Isang(4)
 ang naglulan ng reynang nakapaloob sa(5)
 na puno ng makulay na palamuti. Kilala rin niya
(6) na nagmamaneho dito. Magkadikit ang
(7) ng reyna at prinsipe. Ang Pulis
 na(8) ay talagang may
 (9) dahil nakatabi niya ang reynang ito.

Mapagpipiliang mga sagot:

trak	kotse	aktres	guwardiya
draybir	braso	suwerte	gruto
Disyembre	trumpeta		

Tala: Maaari ring pabigkas na palaro. Palig-
sahan. Kung Lalaki ang makasasagot sa kani-
lang pangkat ang puntos. Kung mga Babae sa
kanila ang puntos. Lalaki, Babae ang pagta-
wag dito, batay sa nauna. Purihin ang
pangkat na nanalo at magpalakpakan ang lahat.
Tangatang laro ang naisasagawa.

PAGSASANAY C: PAGYAMANIN ANG KAALAMAN MO

PANUTO : Alin ang tamang bilang ng mga salita
ang nararapat sa patlang ng mga sumu-
sunod na lipon ng mga salita.

1. guwantes	_____ a. tumutukoy sa pangalan
ng buwan
2. Oktubre	_____ b. instrumentong pang-
musika
3. brilyante	_____ c. kasuutan sa kamay
4. trumpeta	_____ d. bagay na kumikislap
5. klaro	_____ e. laman ng itlog
6. peligro	_____ f. delikado talaga
7. drama	

Tala: Ito ay maaaring pasalita o pasulat.
Ang oras ang makapagsasabi.

Layunin: 3.3.3 Nakikilala ang mga salitang may
Diptonggo.

GAWAIN: 3.3.3 Pagkilala ng mga salitang may
diptonggo

Maraming salita sa Filipino ang makikilala
sa iba't ibang tunog nito. Tulad ng mga nasa
ibaba:

uhaw	baliw	kahoy	buhay	reyna
ligaw	aliw	daloy	tulay	bowling

Ano ang mga tunog na narinig mo? Ito ay
may tunog: /aw/, /iw/, /oy/, at /ay/ o iba pa.

Halimbawa: Alin ang may diptonggo ng mga salitang
ito?

<u>baliw</u>	<u>ilaw</u>	<u>tuwalya</u>	<u>bahay</u>
--------------	-------------	----------------	--------------

Ang sagot ay: baliw, ilaw, bahay, hindi ba?
Ang baliw ay nangangahulugan ng sira ang ulo,
ang ilaw naman ay nangangahulugang _____.
at ang bahay naman ay _____ (tirahan).

Ngayon ay handa ka na sa mga sumusunod na
pagsasanay.

PAGSASANAY A :

SUBUKIN MO

PANUTO : Kulungin ang mga salitang may dip-
tonggo. Bigkasin pagkatapos.

- A.
 - a. ang sabaw ay dala ng bayaw
 - b. abot-tanaw ang tsampoy
 - c. ligaw na kalaw sa kahoy
 - d. gulaying bataw
 - e. mahabang tulay ng bayan
- B.
 - f. biloy sa pisngi
 - g. maamong giliw
 - h. pag-ibig na walang maliw
 - i. pagkaing pamatid-uhaw
 - j. kalyeng makipot

Tala: Maaaring gawin sa pisara. Gawing pangkatan ang pagbigkas pagkatapos ng masusing pag-subok sa kaalaman ng mga bata. Puwedeng pasulat depende sa oras.

PAGSASANAY B: IPAGPATULOY ANG KAALAMAN MO

PANUTO : Alin ang angkop na salitang idudugtong sa patlang ng mga pariralang ito. Isulat ang titik ng tamang sagot.

1. _____ agiw sa kisame	4. nakaaakit na _____
a. baliw	a. apoy
b. maliw	b. tsampay
c. aliw	c. biloy
d. agiw	d. lugaw
2. anak kong _____	5. _____ na mangga
a. simoy	a. hilaw
b. giliw	b. daloy
c. aliw	c. simoy
d. maliw	d. amoy
3. _____ sa pasyalan	6. Mabait na _____
a. pagliliwaliw	a. daloy
b. nagmamaliw	b. reyna
c. biloy	c. sayaw
d. ginigiliw	d. kalabaw

Tala: Maaaring pagbigkas kung may oras pa. Gawing pangkatan ang laro. Kung taghoy ang maririnig, Lalaki ang sasagot. Kung sutsut ay sa mga Babae. Kung nasagot nang wasto ng taghoy, sa lalaki ang puntos. At sa babae ang puntos ng sutsut kung sila ang may tamang sagot. Gawing kawili-wili ang laro na ang pangunahing pakay ay ang pagkilala ng mga diptonggo.

PAGSASANAY C:PAGYAMANIN ANG KAALAMAN MO

PANUTO : Aling diptonggo o salitang may diptonggo ang tinutukoy ng mga kahulugang ito. Piliin ang tamang sagot sa loob ng panaklong.

1. agos _____ (daloy, simoy, biloy, tuloy)
2. hihip _____ (aliw, saliw, maliw, simoy)
3. laro _____ (bayaw, ilaw, bowling, tulay)
4. liwang _____ (tanglaw, kalabaw, kalaw, kahoy)
5. walilihis _____ (nagsasayaw, maliligaw, nag-lalangoy, nagsisigaw)
6. nangangailangan
ng pag-inom _____ (bayaw, uhaw, aruy, apoy)
7. pagkaing gulay _____ (bataw, dilaw, saliw, alay)

Tala: Gawing pasulat o pabigkas. Purihin lagi ang mga batang nakapagwawasto.

PAGSASANAY D:TIYAKIN ALAM MO NA

PANUTO : Alin sa mga sumusunod na salita ang dapat ilagay sa bawat patlang ng mga bilang sa ibaba. Piliin ang titik ng tamang sagot.

1. Mahaba ang _____ na nagdudugtong ng Samar at Leyte.

a. bahay	c. tulay
b. latay	d. gabay
2. Nawiwili siyang sumayaw sa _____ ng tugtugin

a. aliw	c. saliw
b. daloy	d. maliw
3. Labis ang nadaramang _____ ng mga tao ng hanging amihan.

a. ginaw	c. taghoy
b. uhaw	d. aruy

4. Si Jose at ako ay maglalaro. _____ laging tuwang-tuwa.
a. Kami'y c. Siya'y
b. Sila'y d. Ako'y
5. Malamig ang _____ ng tubig sa batisan.
a. simoy c. daloy
b. apoy d. kasuy
6. Ang hapdi ng sugat ko, _____.
a. aray c. ayaw
b. apoy d. uhaw
7. Ang kapatid ni Ester ay naging _____ ng Santa Crusan noong taon.
a. giliw c. bayaw
b. reyna d. baliw

Tala: Gawing pabigkas sa ibang paraan. Isahan upang makilala ang mga salitang binibigyan ng masusing pag-aaral. Pagkatapos gawing pangkatan. Magpalakpakan pagkatapos nang mahusay na pagsasagawa.

PAGSUSURI SA KAYARIAN NG MGA SALITA

- Layunin: 4. Nagkakaroon ng higit na kasanayan sa pagkilala ng mga bagong salita sa pamamagitan ng pagsusuri sa kayarian nito.
- 4.1. Nakikilala ang dati nang alam na mga salitang nakapaloob sa mahabang salita.

GAWAIN: Pagkilala ng bagong salitang nakapaloob sa mahabang salita.

Kung susuriin natin ang kayarian ng mga salita sa wikang Filipino, marami ring salita ang mayayaring nakapaloob sa mga mahabang salita, tulad ng:

liga, gaya, igaya, laya, ay sa salitang ligaya.

Kung susuriin mo nang mabuti ang mga nabuong salita, talagang totoong masasabi mong; maraming salita ang nakapaloob sa isang mahabang salita.

Subukin mo ito:

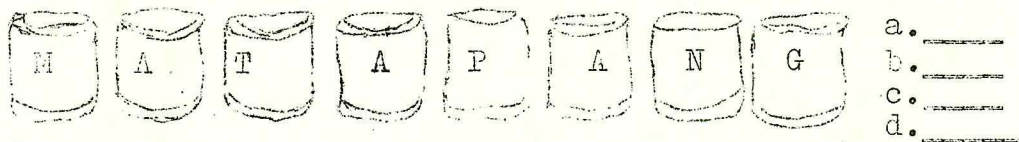
lipunan: ipunan; _____, (punan), _____
(unan), _____, (una), _____ (na)

Talagang mahusay. Magagawa mo na ngayon ang mga pagsasanay na sumusunod.

PAGSASANAY A: SUBUKIN ANG KAALAMAN MO

PANUTO : Hatakin ang mga nakahilirang maliliit na basiyong lata na nagtataglay ng salita. Ilagay sa patlang ang mga salitang mabubuo.

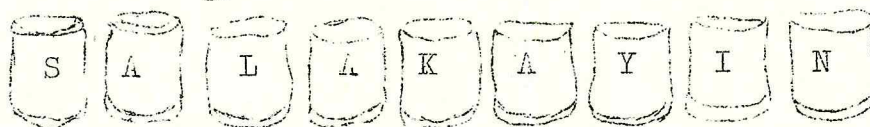
1.

(Inaasahang sagot: mata, tapa, mapa, apa, tapang, ang)

2.

- a. _____
 b. _____
 c. _____
 d. _____
 e. _____
 f. _____

(Mga inaasahang sagot: sala, alak, akay, akayin, kay, saka, ay)

Tala: Maaaring pabigkas o pasulat. Kung pabigkas o pasalita, gawing isahan. Ang unang titindig ay ang unang sasagot. Titindig ang gustong sumagot. Gamitin ang sariling disiplina. Pansinin ang hindi pa nakasasagot. Purihin ang mga bata.

PAGSASANAY B: IPAGPATULOY ANG KALLAMAN MO

PANUTO : Ayusin ang ibinigay na salita upang makabuo ng salitang may kaugnayan ng mga ipinahahanap sa ibaba.

- A. GOYIN _____ 1. Ginagamit sa pangkat ng ginatan.
 _____ 2. Panghalip na paari sa isahang bilang.
- B. L A K S U Y _____ 3. Gamit sa pag-ayos ng buhok
 _____ 4. Salitang binubuo ng dalawang titik.
- C. G U T I B _____ 5. Inumin pagkatapos ng anumang pagkain.
 _____ 6. Isang nota sa musika

D. M A I S

7. Ginagawa ng pari tuwing
Linggo at may pista.8. Tumutukoy ng bilang sa
simula

Tala: Gawing kawili-wiling laro. Gumawa lamang ng mga kagamitan. Gupitin ang mga titik upang maisaayos nang madali ng mga bata ang mga salita.

PAGSASANAY C:

PAGYAMANIN ANG KALAMAN MO

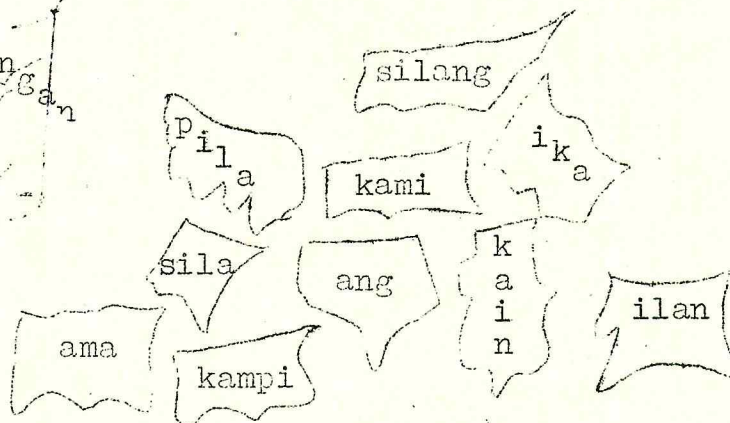
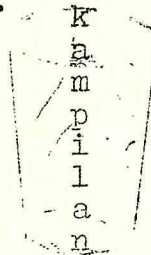
PANUTO :

Lagyan ng linya (———) ang pinapirasong basag ng baso ng mga salita sa pinanggalingan nito. Ibibigay ng inyong guro ang halimbawa.

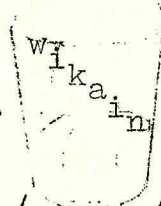
A.

B.

C.

Tala: Maaaring gumawa ng tunay na laro. Dikitan ng salita sa kuwentong binasa. Gamitin ang 2 - 3 baso. Isulat ang mga salita sa mga kartong may katamtamang laki. Ilagay ang kard sa basong pinanggalingan nito.

PAGSASANAY D:PIYAKIN ALAM MO NA

PANUTO : Alin sa mga salita ang kinuha sa maha-
lang salita. Isulat ang bilang ng
tamang sagot.

a. Mapanaghili: _____	b. Kaugalian: _____
1. naman	1. ugali
2. mapa	2. anim
3. pana	3. galing
4. hiling	4. kalan
c. Ipagpaumanhin: _____	d. Nanaig: _____
1. ipa	1. na
2. ama	2. ga
3. angkin	3. gi
4. paumanhin	4. ni

Tala: Maaaring maglaro ng Bangko ng mga
Salita. Pangkatan ang laro. Pipili ang mga
bata ng kanilang lider sa pangkat upang
manguna. Panalo ang unang makagawa.

Layunin: 4.4.2 Nakikilala ang mga salitang bumubuo ng tambalang salita.

GAWAIN: 4.4.2 Pagkilala ng mga salitang bumubuo ng tambalang salita.

May mga salita sa ating wika na kapag pinagsama o pinagkabit, nabubuo ang isang bagong salita at nagbibigay ng bagong kahulugan o di kaya'y nangatili ang iba. Tulad ng mga salita sa ibaba.

Hanapbuhay - - - hanap + buhay
hanap - kita - -masasabing nangingita ng ikabubuhay.

buhay - hininga

Kung pagkakabitin, ito ay mangangahulugan ng gawain o trabaho.

Ano ang kahulugan ng kapitbahay? _____

Ito ay _____ + _____.

Ang _____ + _____. Ito ay may kahulugang dalagang taga bukid. (_____)

Ang tubig-ulan ay nangangahulugang:

(tubig galing sa ulan, tubig sa ilog
basa ng ulan, tubig sa tapayan)

Samakatuwid alam mo na ang susunod na mga pagsasanay.

PAGSASANAY A: SUBUKIN ANG KAALAMAN MO

PANUTO : Pagtambalin ang Hanay A at Hanay B.
Gawin sa inyong notbuk.

Hanay A

1. buhay
2. likod
3. bunga
4. dahon

Hanay B

- daan
kahoy
Pilipino
laya

Hanay A

5. tabing
6. barong
7. luksong
8. sawi
9. bukod
10. lakas

Hanay B

- intsik
- ilog
- tinik
- tangi
- loob
- palad

Tala: Gawing pabigkas pagkatapos sagutin ang pagsasanay na ito. Pangkatan ang pabigkas. Lalaki sa Hanay A at Babae sa Hanay B. Magpalakpakan sa sarili.

PAGSASANAY B:IPAGPATULOY ANG KAALAMAN MO

PANUTO : Aling salita ang angkop sa mga ipinahayag ng bawat bilang. Ilagay ang titik ng tamang sagot sa kahon.

a. ulong-guro	____	1. Sa ibon ay tirahan, ng baha ay kampilan.
b. bahag-hari	____	2. Tagapamahala ng paaralan, pagmamasid pinag-uukulan.
c. balatkayo	____	3. Tila suklay na tumutulay taglay iba't ibang kulay.
d. bungang-araw	____	4. Buhok sa mata, maayos at nagpapaganda.
e. taong-bayan	____	5. Kabit hayop na tutuo, hindi babagsak sa pagkabuyo
f. pilikmata	____	6. Pamamasyal ay masuyo, sayaw ng alon masisiyahan kayo.

Tala: Maaaring palarong paraan. Babasahin ng isang bata ang pahulaan at sasagutin naman ng ibang bata. Purihin ang mga batang ito.

PAGSASANAY C:PAGYAMANIN ANG KAALAMAN MO

PANUTO : Alin sa mga sumusunod na salita ang may kaugnayan sa mga salitang sinalungguhitan. Ilagay ang titik ng tamang sagot sa loob ng panaklong.

1. () yaring bakal na upuan.
 - a. gintong bakal
 - b. silyang-bakal
 - c. silya-eliktrika
 - d. silyang reyna
2. () bahay yari sa kawayan at pawid
 - a. bahay bakasyunan
 - b. bahay kalapati
 - c. bahay-baliw
 - d. bahay-kubo
3. () away
 - a. basag-ulo
 - b. pusong-ginto
 - c. pusong bakal
 - d. lakas-loob
4. () dalagang taga-bukid
 - a. dalagambukid
 - b. dalagang-bukid
 - c. dalagang-ina
 - d. dalamhati
5. () isang uri ng isda
 - a. dalagang-bukid
 - b. hasa-hasa
 - c. dalagambukid
 - d. dalagang Filipina

Tala: Sa palarong paraan isulat ang tambalang salita sa drillkards at itambal ito sa mga panaklong ng mga salitang sinalungguhitan. Purihin ang mga bata.

TAGSASANAY D:

TIYAKIN ANG KAALAMAN MO

PANUTO : Lagyan ng tsek (✓) ang tambalang salitang angkop sa bawat patlang ng mga pangungusap. Gawin ito sa sulatang papel.

1. Hindi pa siya tunay na mag-aaral sa unang baitang. Isa siya sa mga _____.

_____ a. salingpusa	_____ c. hatinggabi
_____ b. salingputi	_____ d. sampaybakud
2. Naging ugali ni Jose ang mag-aral sa _____ upang mapaunlad ang kanyang pag-aaral.

_____ a. araw-gabi	_____ c. hatinggabi
_____ b. madaling araw	_____ d. taus-puso
3. Hindi siya marunong mahabag at magmahal, taglay niya ang _____ na talaga.

_____ a. pusong-tao	_____ c. pusong-bakal
_____ b. pusong-ginto	_____ d. taus-puso
4. Bahagi ng kanyang _____ ang panaginip niya kagabi.

_____ a. bungang-tulog	_____ c. bungangkahoy
_____ b. bungang-isip	_____ d. bungang-araw
5. May _____ ang kaugalian ng mga taong-bayan sa Lucena.

_____ a. alay-lakad	_____ c. alay-bigay
_____ b. alay-kapwa	_____ d. alay-tanim
6. Sa _____ dinala ang batang ulila nang lubos.

_____ a. bahay-baliw	_____ c. bahay-kalapati
_____ b. bahay-ampunan	_____ d. balikbayan

Tala: Maaaring pabigkas ito. Bigyan-pansin ang mga mahihinang mag-aaral. Purihin ang mga bata anumang kalalabasan.

Layunin 4.4.3 Panlapi at Salitang-ugat

- Natutukoy ang panlapi/salitang-ugat sa salita.

GAWAIN: 4.4.3 Pagtukoy ng mga Panlapi/Salitang-ugat

Maraming salita sa ating wika ang binubuo ng panlapi at salitang-ugat. Tingnan ang halimbawa.

Mapagmahal na mag-anak. (mag- + anak).
Ang mag- ay panlapi sa salitang anak. Nasa unahan ang panlaping ito.

Sa salitang ginupit, alin ang panlapi?
Ang salitang-ugat?

Sagot: in ang panlapi at ang salitang-ugat ay gupit. Nasa gitna ang panlapi nito.

Ang salitang awitan, ang (_____) an ay panlapi at ang awit ay salitang-ugat. Nasa huli ang panlapi.

May mga pagkakataong inuulit ang unang pantig ng salitang-ugat, tulad ng nasisiyahan, naglalakbay. Ang paggamit ng panlapi at paguulit ng pantig ay naka-tutulong nang malaki sa pag-iiba-iba ng kahulugan ng isang salitang-ugat. Sa pagtatalakay na ito masusubok na ang kaalaman mo sa mga pagsasanay.

PAGSASANAY A:

SUBUKIN ANG KAALAMAN MO

PANUTO : Kulungin ang panlapi ng mga sumusunod na salita. Gawin sa inyong papel.

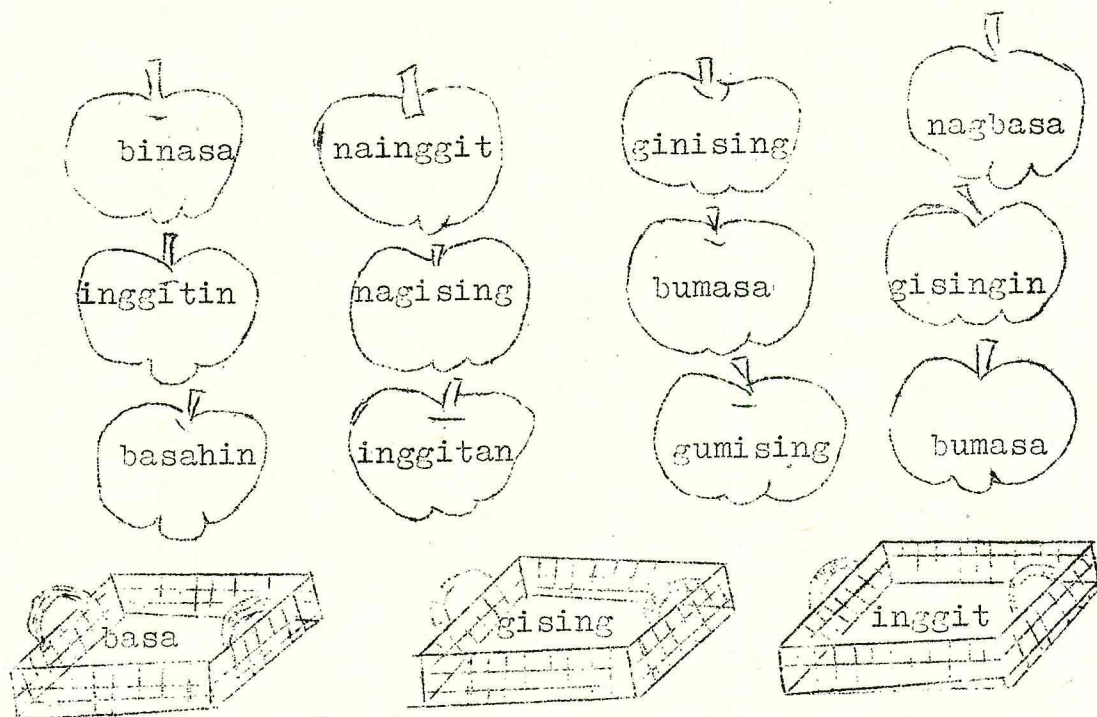
1. nagsibak
2. inapi
3. lumipad
4. tuluyan
5. inawitan

6. tindahan
7. umibig
8. kulungin
9. abutin
10. nagbungkal

Tala: Maaaring sa pisara ito o sa tsart.
 Kung pabigkas na paraan sa pisara gawin.
 Paligsahan ng Pangkat Diego Silang ang mga
 Lalaki at Gabriela Silang ang mga Babae.
 Puntos ng pangkat lalaki kung tama ang pag-
 bilog ng lalaking sumagot, ganun din ang mga
 babae. Magpalakpakan sa sarili ang lahat.

PAGSASANAY B: IPAGPATULOY ANG KAALAMAN MO

PANUTO : Iilagay sa kinauukulang trey ang mga
 prutas na ito.

Tala: Gawin itong tunay na galaw. Gayahin ang mga
 bagay sa itaas. Kawili-wili at talagang mapapa-
 natili sa kaalaman ng mga bata ang mga salita
 sa mga ginupit na prutas. Purihin ang mga bata.

PAGSASANAY C: PAYAMANIN ANG KAALAMAN MO

PANUTO : Alin ang salitang-ugat ng mga sumusunod na mga sinalungguhitang mga salita. Nasa loob ng panaklong ang mapagpipiliang sagot. Gawin ito sa iyong papel.

1. <u>narkainan</u> sa handaan	(kain, ina, na, ka	)
2. <u>Mabait</u> na <u>kaklase</u>	(ka, klase, kase, kasa	)
3. <u>Maunlad</u> na <u>Kabuhayan</u>	(hayaan, ayan, buhay, kaha)	)
4. <u>Dinuguan</u> ang ulam namin	(ina, dugo, ang, na	)
5. <u>Nagtamo</u> ng gantimpala	(tamo, ano, ama, mo	)
6. <u>Sila'y</u> <u>nag-awitan</u>	(atih, na, awit, awat	)
7. <u>Maayos</u> na <u>pagbasa</u>	(asa, aba, sa, basa	)

Tala: Gawing pabigkas na palaro. Lalaki sa sinalungguhitang mga salita, at mga Babae sa mga sagot.

PAGSASANAY D: TIYAKIN ANG KAALAMAN MO

PANUTO : Kabitan ng angkop na panlapi ang salitang-ugat sa loob ng panaklong. Ilagay ang tamang sagot sa patlang ng bawat pangungusap ng mga sumusunod na bilang.

Mga panlaping ikakabit:

um an in nag pinag pina na ka

1. Ang ama ni Tito ay _____ (dusa) sa loob ng bilangguan ng mahabang panahon.
2. Isa sa mga kawal ang _____ (balita) namatay sa sagupaan.
3. _____ (Hangad) niya ang mabuting kalagayan sa buhay.
4. Sa opisina ng kompaniya _____ (tibay) ang kanyang tungkulin bilang tagapamahala.
5. Ang damit ay isa sa mga _____ (suot).
6. Marami sa kanyang mga pangarap ang _____ (tugon) nang mapangasawa niya ang isang mayaman.

7. Si Aling Rosa ay talagang _____ (tuwa) nang mabalitaan niyang nakapasa ang anak niya sa isang eksamen.
8. Mahusay _____ (awit) ang anak ni kuya Tasyo.
9. Nais niyang _____ (alis) ang pag-iisip tungkol sa mababa niyang mga marka sa lahat na aralin.
10. Ayaw ng kanyang Inay na _____ (walis) ang bakurang maputik.

TALA: Maaaring gawing pasalita o pabigkas depende sa hinihingi ng panahon. Pagkatapos sagutin ng mga bata ang bawat bilang ng mga pangungusap, ipabasa nang isa-isa ang mga ito. Purihin ang mahusay na gawi.

Kuna pasulat maaaring gawin sa notbuk o sa kanilang sagutang papel: Iwasto agad ang mga ginawa upang matiyak ang kinalabasan.

Tandaan: Pansinin o bigyang diin ang pagkakaiba-iba ng baybay kung ito ay kinakabitan ng mga angkop na panlapi. Halimbawa: dayo - Kung ito ay kinakabitan ng han ay nagiging dayuhan. Pansinin ang pagbabago ng salitang-ugat. Marami sa mga bagay na ito ang dapat na masusi nang wasto.

Ang pagbabago ng kayarin ng salitang-ugat sa pagkakabit ng mga panlapi tulad ng o ay nagiging u at ang e ay nagiging i ay pangkaraniwang nangyayari dito.

MLC II. B. 4.4.4 Pagsasama-sama ng mga pantig na bumubuo ng mga salita.

4.4.4. Natutukoy ang mga salita sa tulong ng pagsasama-sama ng mga salita na bumubuo sa mga ito.

GAWAIN: 4.4.4. Pagkilala ng mga salita sa tulong ng pagsasama-sama ng mga pantig.

Karaniwan sa mga salita ang madaling naki-kilala dahil sa tulong ng pagsasama-sama ng pantig na bumubuo rito. Subukin ito:

1. ma + ka + pang + ya + ri + han ay salitang (makapangyarihan)
2. su + _____ + _____ ay salitang (mad + sad) sumadsad.
3. _____ + pag + ka + _____ + du + na (na, sun) ay salitang napagkasunduan

Tumpak lahat ang mga sagot. Sa palagay ko magagawa na ninyo ang mga pagsasanay sa bahaging ito ng ating pag-aaral.

PAGSASANAY A:

SUBUKIN ANG KAALAMAN MO

PANUTO: Maglaro ka. Pagsasama-samahin ang mga kard na nagtataglay ng mga pantig upang mabuo ang mga bagong salita.

1. na	3. ha	5. ta
ka	la	pag
da	an	ga
han	pa	gol
2. bi	4. ta	6. yag
sa	si	pi
hin	na	na
	lan	

PAGSASANAY B: IPAGPATULOY ANG KALAMAN MO

PANUTO : Aling pinagsama-samang bilang ng mga pantig ang nagbibigay kahulugan ng mga sumusunod. Piliin ang titik ng tamang sagot.

1. Kalihim

1. sek	a. 2 - 3 - 4 - 1
2. tar	b. 1 - 2 - 3 - 4
3. re	c. 3 - 4 - 2 - 1
4. ya	d. 4 - 1 - 2 - 3

2. tagahatid ng surat

1. sa	a. 2 - 3 - 4 - 1
2. men	b. 1 - 2 - 3 - 4
3. he	c. 3 - 2 - 4 - 1
4. ro	d. 2 - 1 - 3 - 4

3. inilalarag

1. i	a. 1 - 2 - 3 - 4
2. la	b. 2 - 3 - 4 - 1
3. ni	c. 1 - 3 - 2 - 4
4. pag	d. 3 - 4 - 2 - 1

4. nagsaayos

1. nag	a. 1 - 2 - 4 - 3
2. sa	b. 2 - 4 - 3 - 1
3. san	c. 3 - 4 - 2 - 1
4. lan	d. 4 - 3 - 2 - 1

5. napatigil

1. pa	a. 1 - 2 - 3 - 4
2. na	b. 2 - 3 - 4 - 1
3. to	c. 2 - 1 - 4 - 3
4. hin	d. 3 - 2 - 1 - 4

Tala: Maaaring maglaro ng Bangko ng mga Salita kung may oras pa. Ang mga pantig ay ginupit-gupit sa mga pirasong papel sa 5 sobre ng 5 ring pangkat ng mag-aaral. Kukuha sa Bangko ang lider ng bawat pangkat. Kung ang pangkat ay nauna at nakawasto ng sagot, sila ang panalo. Hayaan din ang iba na masagot nang wasto ang salita sa kanilang pangkat. Magpalakpakan pagkatapos.

PAGSASANAY C: PAGYAMANIN ANG KAALAMAN MO

PANUTO : Alin sa mga sumusunod na pantig ang nararapat ilagay sa patlang upang matugunan ang ipinahihiwatig na kahulugan nito. Nasa loob ng panaklong ang mapagpipiliang sagot.

- (um, a, i, e.) 1. ___ idlip; matulog nang mahimbing
 (an, in, um, han) 2. ihaha ___ : ibibigay
 (tan, san, pan, kan) 3. ma ___ to : malaman
 (kam, tan, nam, san) 4. ma ___ tan : makamit
 (na, sa, pa, ka) 5. ___ patda: natulala
 (si, ni, pi, mi) 6. gu ___ ta : alaala
 (ni, pi, ti, si) 7. i ___ nunla : itinanim
 (pa, la, ta, ka) 8. ni ___ layon : ninanais
 (tu, lu, pu, su) 9. ___ muwas : tumungo
 (ka, ba, pa, ta) 10. a ___ la: maraming gawain

Tala: Maaari itong maging kawili-wiling laro. Isulat ang mga pantig na ito sa magkaparehong laki ng kard. Ipasama sa mga nawawalang pantig ang mga pantig sa kard upang mabuo ang bagong salita. Purihin ang batang makatutugon nang wasto. Gawin din ito sa iba pang mga mag-aaral sa klase.

PAGSASANAY D: TIYAKIN ANG KAALAMAN MO

PANUTO : Maglaro ng DCOMPIL. Pagkabit-kabitin ang mga kard upang mabuo ang isang salita. Isulat sa mga patlang ang mga salitang nabuo. Panalo ang unang makagawa nang wasto.

1.	ka	han	li	ma	i	na
2.	na	sa	wan	rap	pi	li
	gi	ka	ma	hi	wa	nag

- a. _____
 b. _____
 c. _____
 d. _____

2.

hi	ta	ro	na	ba	ha
pag	lan	pat	pla	nap	tu
ka	ma	e	no	nag	pad

a. _____
b. _____
c. _____
d. _____
3.

na	pu	i	na	bu	mi
tag	an	pi	da	lu	lag
ko	le	la	hi	yo	pas

a. _____
b. _____
c. _____
d. _____
4.

a	sin	li	ko	yo	tu	ka.
li	i	nag	mer	mu	sa	han
pi	na	wa	si	lo	ma	in

a. _____
b. _____
c. _____
d. _____

Tala: Gagawa ang guro ng pira-pirasong kard
para sa mga pantig na makikita sa kahon.
Sikapang maging maliwanag ang panuto upang
maging kawili-wili ang laro.

Kung may panahon pa gawing sabayang
bigkas pagkatapos masagot ang laro. Sa gani-
tong paraan lalong mananatili ang pagkakakilala
ng mga bata sa mga salitang pinagsama-sama o
pinagkabit-kabit.

Layunin: 4.4.5 Nababasa nang Wasto ang mga salitang dinaglat/may kaltas.

GAWAIN: 4.4.5 Pagbasa ng mga salitang dinaglat/may kaltas.

Ang Bb., Dr., G., at Gn. ay pinaikling paraang ng pagsulat ng Binibini, Doktor, Ginoo, at Ginang na tinatawag na daglat. Ang daglat o pinaikling sulat ng salita ay sinusundan ng tuldok.

Halimbawa:

Gob. Okt. Kab. Blg.

Ang Gob. ay binabasang Gobernador at ang Kabanata ay para sa kab. Ang Okt. ay _____ at ang Blg. ay _____. Samakatuwid, maaaring maisagawa na ninyo ang mga pagsasanay sa ibaba.

PAGSASANAY A: SUBUKIN MO

PANUTO : Basahin ang mga sumusunod na salitang dinaglat o pinaikli.

- A. 1. Ten.
2. n. t.
3. Atty.
4. Pob./
5. Nob.

- B. 1. n. u.
2. Abr.
3. Hun.
4. Sen.
5. Kabn.

Tala: Gawing pangkatan ang pagsasanay na ito. Pangkat A sa mga Lalaki at B sa mga Babae. Maaari ring magpalit. Purihin ang mga bata pagkatapos ng gawain.

PAGSASANAY B: IPAGPATULOY ANG KAALAMAN MO

PANUTO : Sabihin ang kabuuang salita ng mga sumusunod na pinaikling sulat. Basahin lamang ang tamang sagot.

1. Hen.

- a. Heneral
- b. Henerasyon
- c. Hinanakit
- d. Hinabol

4. Set.

- a. sitwasyon
- b. sitahin
- c. Setyembre
- d. Sinta

2. n. hg.

- a. ng gabi
- b. ng hatinggabi
- c. ng maghapon
- d. ng maghinanakit

5. atb.

- a. at abangan
- b. at antabayaran
- c. at iba pa
- d. at sa ka

3. n. u.

- a. ng una
- b. ng umambon
- c. ng umaga
- d. ng umahon

6. Peb.

- a. Pebrero
- b. Pigromiks
- c. Pagtibayin
- d. Pitisyon

Tala: Puweding gawing kawili-wili. Isulat sa plaskard ang mga salitang ito na nakadispley sa paket tsart. Ipatuturo sa batang matatawag ang kabuuang sulat ng dinaglat na salita/mga salita at babasahin ito nang wasto. Purihin ang batang ito at ganun din ang iba.

PAGSASANAY C: PAYAMANIN ANG KAALAMAN MO

PANUTO : Basahin nang wasto ang mga salitang dinaglat sa bawat lipon ng mga salita sa ibaba.

1. Si Kap. Juan de Dios

2. Neong Dis.

3. ika-3:42 n. h.

6. sinulat ni Dr. Jose Rizal

7. ika-12:00 n.t.

8. mga ibon, isda atb.

7. Sa Mar. ang alis niya 9. Masipag si Bb. Reyes.
8. Unang kab. ng dula 10. Maraming blg. ng masa

Tala: Gawing isahan ang pagbasa. Pangu-
ngunahan ng marunong at pasusundan ng mahina.
Pagkatapos gawing pangkatan. Purihin ang
mga bata sa isahang gawain at ganun din sa
sabayang pagbasa.

PAGSASANAY D:

TIYAKIN ALAM MO NA

PANUTO : Basahin nang wasto ang pinaikli o
sinalungguhitang mga salita sa tapat
ng kinulong na mga kahulugan nito.

1. Hul.	- (pangalan ng buwan)
2. Him.	- (Hedkwarter)
3. n. dh.	- (sa paglubog ng araw)
4. wat.	- (ang bandila)
5. Atty.	- (Isang taong tagapagtanggol)
6. n. g.	- (ang tuwirang paglubog ng araw)
7. Sab.	- (ikapitong araw ng linggo)
8. Kor.	- (mataas na katungkulan sa Militar)
9. G.	- (katawagan sa isang lalaki)
10. Ka.	- (relasyon/kaugnayan)

Tala: Gawing kawili-wili ang pagsasanay na
ito. Maaaring isahan o pangkatan ang
pagsagot. Bigyan pansin ang mga nahuhuli/
mahihinang mag-aaral. Purihin ang anumang
mabuting pagsasagawa.

APENDIKS G

PAGSUBOK SA MGA KASANAYANG PAMBOKABULARYO Ikaapat na Baitang

Talaan ng Ispisipikasyon

Mga Nilalaman	Bilang ng Aytem	Kabu- uan
A. Pagkilala ng mga Salita	Pagsubok Bilang	
1. Nakikilala ang salita sa unang kita tingin	I - 1 - 3	3
2. Nakikilala ang salita sa pamamagitan ng:	II - 4 - 15	(12)
2.1 gamit sa pangungusap	A. 4 - 6	3
2.2 Katuturan	B. 7 - 9	3
2.3 Kasingkahulugan	C. 10 - 12	3
2.4 Kasalungat na kahulugan	D. 12 - 15	3
3. Nakikilala ang mga salita sa pamamagitan ng tunog	III - 16 - 25	(10)
3.1 salitang iisa ang baybay, iba ang diin at kahulugan	A. 16 - 18	3
3.2 salitang may kambal-katinig	B. 19 - 22	4
3.3 Salitang may diptonggo	C. 23 - 25	3
4. Nakikilala ang bagong salita sa pamamagitan ng pagsusuri ng tunog	IV - 26 - 40	(15)
4.1 salitang nakapaloob sa mahabang salita	A. 26 - 28	3
4.2 tambalang salita	B. 29 - 31	3
4.3 panlapi/salitang-ugat	C. 32 - 34	3
4.4 pagsasama-sama ng pantig	D. 35 - 37	3
4.5 mga dinaglat/pinaikling mga salita	E. 38 - 40	3
K a b u u a n	I-(3); II-(12); III-(10); IV-(15)	40

APENDIKS H

PAGSUBOK SA PILIPINO IKAAPAT NA BAITANG

Pangalan _____ Baitang _____ Pangkat _____

Paaralan _____ Guro _____

Petsa ng Pagsubok _____ Iskor _____

Direksiyon: Basahin at unawain nang mabuti ang ipinahahayag sa bawat bilang. Sundin nang mabuti ang mga direksiyon sa bawat bahagi ng pagsubok.

I. Lagyan ng tsek (✓) ang titik ng tamang sagot:

1. Alin sa magpares na salita ang magkatulad?

- _____ a. nagpaalam nagpaalis
- _____ b. nagulat nagulamtang
- _____ c. nagising nagising
- _____ d. nadilat naidlip

2. Ano sa mga gamit sa ibaba ang karaniwang pambabae?

- _____ a. payong sombrero
- _____ b. hikaw baro't saya
- _____ c. sapatos tsinelas
- _____ d. relo singsing

3. Ano sa mga bagay sa ibaba ang dapat sa kusina?

- _____ a. unan, banig, kumot
- _____ b. kutsara, kulambo, ponda
- _____ c. pinggan, baso, kaldero
- _____ d. baso, aklat, kumot

II. A. Bilugan ang titik ng tamang sagot:

4. Ano ang ankop na salita sa patlang ng pangu-ngusap na ito?

Kung sisiw ay sa manok; ang _____ ay sa baboy.

- a. biik, b. tuta, c. kuting d. गया

5. Mainit pa ang gatas na tinimpla ng nanay.
Ang mainit ay nangangahulugang:
a. galit	c. nakasasakit
b. nakapapaso	d. nakasisigla
6. Mabuti na ang kanyang pakiramdam dahil
lumipas na ang sakit ng kanyang ulo. Ang
lumipas ay nangangahulugang:
a. nakaranas	c. nagdaan
b. lumagpas	d. nakarating
- B. Piliin ang tamang sagot sa loob ng panaklong
na angkop sa patlang ng mga sumusunod na pahayag.
7. Ito ang tanging ibibigay ng araw _____.
(tubig, init, hangin, ulan)
8. Silangan ang tanging sinisikatan ng araw,
ang nilulubugan naman ay _____ (hilaga,
timog, kanluran, amihan)
9. Ang taong tagapaghatid ng sulat ay _____.
(diyanitor, awditor, mensahero, bombero)
- C. Isulat ang titik ng tamang sagot sa patlang
ng bawat bilang.
10. Alin ang katumbas na kahulugan ng salitang
sinalungguhitan sa pangungusap?
a. malaki	c. masipag
b. marumi	d. malinis
11. Maganda ang mukha ni Melissa. Ang maganda
ay kasingkahulugan ng:
a. maasim	c. mabilog
b. maamo	d. masungit
12. Sagana ang ani ng kanilang palayan.
Kaparehong kahulugan ng sagana ang:
a. kaunti	c. marami
b. maliit	d. sobra

D. Ano ang kabaliktarang kahulugan ng sinalung-
guhitang salita sa pangungusap na ito?

- _____ 13. Malalim ang ilog na pinaliguan ng mag-
kaibigan.
a. malayo c. mababaw
b. maalot d. malamig
- _____ 14. Alin sa magpares na mga salita ang magkasa-
lungat ang kahulugan?
a. kagalit - kaaway
b. kagalit - kakambal
c. kaibigan - kasama
d. kagalit - kaibigan
- _____ 15. Si Tina ay matabil na bata sa pangkat nila.
a. mahiyahin c. umid
b. kimi d. madaldal

III - A. Piliin ang tamang sagot sa loob ng panaklong.

16. Alin sa mga sumusunod na salita ang nanganga-
hulugang gulay?
(pako, pakò, pakó, pakó)
17. Anong salita ang angkop sa patlang ng pangungu-
sap na ito? Mahusay mag-alaga ng bata ang
aming_____. (yaya, yayà, yayá, yayâ)
18. Anong salita sa ibaba ang tinutukoy ng tanong
na ito? Ano ang dinadaan ng tubig sa gripo?
(tubo, tubò, tubó, tubô)

B. Piliin ang tamang sagot:

19. Alin sa mga sumusunod ang panlapat sa tinapay?
a. krema c. tsapsuy
b. prito d. tsampuy

20. Saan ka pupunta kung gusto mong bumili ng mga pagkain?

a. groto	c. klinika
b. krosing	d. groseri

21. Aling salita ang nangangahulugan ng isang magarang kasuotan ng babae?

a. prenela	c. plantsa
b. trahe	d. alambre

22. Anong lipon ng mga salita ang nangangahulugang nakakulong tao?

a. klima ng plasa
b. alambre ng plantsa
c. presong prinsesa
d. krisis ng krudo

C. Ano ang tawag sa lalaking asawa ng kapatid mo?

23. a. giliw c. bayaw
 b. aliw d. baliw

24. Ang agiw ay tumutukoy sa: ✓

a. dumi ng usok	c. dumi ng alikabok
b. dumi ng putok	d. dumi ng daga

25. Maganda si Melissa lalo't may _____ ang mukha.

a. hugaw	c. hikaw
b. apoy	d. biloy

IV - A

26. Aling salita ang kinuha sa salitang alamat ang nangangahulugang ulo ng tahanan

a. ama	c. alat
b. alas	d. at

27. Alin sa mga salita sa ibaba ang pinagkunan ng mali na nangangahulugang hindi wasto.

a. wasto	c. dalisay
b. kamalian	d. balitaan

28. Anong salita ang kinuha sa hapunan na nagpapahiwatig ng isang panahon?

a. unan	c. hapon
b. na	d. apo

- B. Alamin kung paano ginagamit sa pangungusap ang tambalang salita. Piliin ang singkahulugan o pinakamalapit na kahulugan nito sa mga salita o lipon ng mga salita na nasa ilalim ng bawat pangungusap.

29. Pinagsaluhan ng mag-anak sa hapunan ang pritong dalagambukid.

- a. dalaga sa bukid
- b. uri ng isda
- c. dalayang tagabukid
- d. isang uri ng dalaga

30. Dahil sa pangangailangan; pinagsumikapan nila ang kanilang hanapbuhay.

- a. gustong mabuhay
- b. uri ng buhay
- c. dulo ng buhay
- d. trabaho

31. Masipag na bata si Jose, palit~~ha~~sa'y isang anak-pawis.

- a. nagpapahid ng pawis
- b. mahirap
- c. mula sa pawis
- d. anak ng pawis

- C. Piliin ang titik ng may pinakaangkop na kahulugan ng salitang sinalungguhan sa bawat pangungusap.

32. Hinalikan niya ang manipis na pisngi ng sanggol.

- a. hinadkan
- b. inayawan
- c. linagyan ng halik
- d. inalisan ng halik

33. Magagandang marka ang nakuha ni Dennis sa una at huling pagsubok.

- a. nakatitik
- b. nakalagda
- c. nakuha/nakamit
- d. nakasulat

34. Nabalitaan niyang isasama siya ng kanyang tiya sa ibang bansa.

- a. nakasagap
- b. naratnan
- c. nalaman
- d. dumating ang balita

35. Alin ang tamang sagot? Naglalitaan ay pina-
pantig sa:

- a. Nag-ba-li-ta-an
- b. Nag-bal-ita-an
- c. Nag-ba-lit-a-an
- d. Nag-ba-li-taan

36. Ano ang kahulugan ng pinantig na salitang
ka-ti-wa-li-an?

- a. kahusayan
- b. kamalian
- c. kabutihan
- d. kasamaan

37. Pagsamahin ang mga pantig sa ibabaw na
nangangahulugang ipinunla.

1. i	a. 2-1-4-3
2. na	b. 1-4-2-3
3. nim	c. 4-1-2-3
4. ti	d. 1-4-2-3

E. Bilugan ang titik ng tamang sagot:

38. Ano ang tamang basa ng salitang sinalunggu-
hitan sa pangungusap?

Si Hen. Juan Luna ay isang bayani.

- a. Henerado
- b. Heneral
- c. Hinirang
- d. Heraldo

39. Ang n. t. ay pinaikling sulat ng panahon na
binabasang:

- a. nang tumindig
- b. nang tumanda
- c. ng tanghali
- d. nang tumakbo

40. Ang Atty. ay kilala sa basang:

- a. Atensiyon
- b. Attorney
- c. Abokado
- d. Abogado

Tagsubok sa mga kasanayang Pambokabularyo
Ikaapat na Baitang

BATAYAN NG PAG-IKAPAT

I -	1.	c	K.		
	2.	b		23.	c
	3.	c		24.	a
II -				25.	d
	A.		IV -	A.	
	4.	a		26.	a
	5.	b		27.	b
	6.	b		28.	c
	B.		B.		
	7.	init		29.	b
	8.	kanluran		30.	d
	9.	mensahero		31.	b
	C.			C.	
	10.	b		32.	a
	11.	b		33.	c
	12.	c		34.	a
	D.		D.		
	13.	c		35.	a
	14.	d		36.	b
	15.	b		37.	b
III -	A.		E.		
	16.	pako		38.	b
	17.	yaya		39.	c
	18.	tubo		40.	b
	B.				
	19.	a			
	20.	d			
	21.	b			
	22.	c			

Apendiks I

Katuusan ng Tamtamang Iskor ng Pangkat Iksperimenta
at Pangkat Kontrol sa Unang Pagsubok

Tamtamang mga Iskor												
Paaralan	:	Pangkat Iksperimental				:	Pangkat Kontrol					
:	:	x_1	$- \bar{x}_1$	$= x_1$	x_1^2	:	x_2	$- \bar{x}_2$	$= x_2$	x_2^2		
1. PENSJS		11.05	- 14.76	-3.71	13.76		12.18	- 13.04	0.86	0.74		
2. PENBA		13.89	- 14.76	-0.87	0.76		11.67	- 13.04	-1.37	1.88		
3. PENM		20.13	- 14.76	5.37	28.84		13.25	- 13.04	0.21	0.04		
4. PENA		15.11	- 14.76	0.35	0.12		11.33	- 13.04	-1.71	2.92		
5. PENBue		14.92	- 14.76	0.16	0.03		14.00	- 13.04	0.96	0.92		
6. PENBu		16.44	- 14.76	1.68	2.82		15.78	- 13.04	2.74	7.51		
7. PPNE		16.25	- 14.76	1.49	2.22		13.25	- 13.04	0.21	0.04		
8. PPNIIP		14.45	- 14.76	-0.31	0.10		14.09	- 13.04	1.05	1.10		
9. PENMS		14.08	- 14.76	0.68	0.46		12.28	- 13.04	-0.76	0.58		
10. PPNB		12.50	- 14.76	-2.26	5.11		12.70	- 13.04	-0.34	0.12		
11. PPNN		13.50	- 14.76	-1.26	1.59		13.20	- 13.04	0.16	0.03		
Pangkalahatang Kabuuan					$EX_1=162.32$	$EX_1^2=55.81$					$EX_2=143.48$	$EX_2^2=15.88$
Pangkalahatang Iskor					$\bar{x}_1= 14.76$	$\bar{x}_2= 13.04$						
					$\bar{x}_1= 14.76$	$\bar{x}_2= 13.04$						
					$EX_1^2= 55.81$	$EX_2^2= 15.88$						
					$N_1= 11$	$N_2= 11$						

Katuusan:

$$\begin{aligned}
 t &= \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\left(\frac{EX_1^2}{n_1 + n_2 - 2} + \frac{EX_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \right) \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}} \\
 &= \frac{14.76 - 13.04}{\sqrt{\left(\frac{55.81 + 15.88}{11 + 11 - 2} \right) \left(\frac{1}{11} + \frac{1}{11} \right)}} \\
 &= \frac{1.72}{\sqrt{\left(\frac{71.69}{22 - 2} \right) \left(\frac{2}{11} \right)}} \\
 &= \frac{1.72}{\sqrt{\left(\frac{71.69}{20} \right) (.18)}} \\
 &= \frac{1.72}{\sqrt{(3.78) (.18)}} \\
 &= \frac{1.72}{\sqrt{0.64}} \\
 &= \frac{1.72}{0.80}
 \end{aligned}$$

$$t = 2.15$$

Lumabas sa katuusan ang $t = 3.02$. Hango ang $t = 2.086$ sa $df = n_1 + n_2 - 2 = 20$ sa $.05$ pantay ng katuturan. Makikita na ang lumabas na $t = 3.02$ ay malaki sa talahanayang halaga ng $t = 2.086$, ang nal haypotesis ay hindi tinanggap. Samakatuwid, nagkaroon ng makabuluhang pagkakaiba ang tamtamang iskor ng pangkat iksperimental at pangkat kontrol sa unang pagsubok. Lumitaw na mahalaga ang pangangailangan ng inihandang kagamitang pampagtuturing pambokabularyo sa Filipino.

Apendiks J

Katuusan ng Tamtaming Iskor ng Pangkat Iksperimental
at Pangkat Kontrol sa Huling Pagsubok

Paaralan	Tamtamang mga Iskor							
	Pangkat Iksperimental				Pangkat Kontrol			
	x_1	$\bar{x}_1$	$x_1 - \bar{x}_1$	x_1^2	x_2	$\bar{x}_2$	$x_2 - \bar{x}_2$	x_2^2
1. PENSJS	30.00	27.77	2.23	4.97	13.37	13.48	-0.11	0.01
2. PENBA	31.78	27.77	4.01	16.08	11.44	13.48	-0.11	4.16
3. PENM	25.75	27.77	-2.02	4.08	13.33	13.48	-0.10	0.01
4. PENa	29.78	27.77	2.01	4.04	11.22	13.48	-2.26	5.11
5. PENBue	26.06	27.77	-1.71	2.92	14.23	13.48	0.75	0.56
6. PENBu	26.33	27.77	-1.44	2.07	16.00	13.48	2.52	6.35
7. PPNE	27.89	27.77	0.12	0.01	13.13	13.48	-0.35	0.12
8. PPNLP	27.09	27.77	0.68	0.46	14.64	13.48	1.16	1.35
9. PENMS	26.33	27.77	-1.44	2.07	13.22	13.48	-0.26	0.07
10. PPNB	27.80	27.77	0.03	0.00	13.60	13.48	0.12	0.01
11. PPNN	26.70	27.77	-1.07	1.14	14.00	13.48	0.52	0.27
Pangkalahatang								
Kabuuang		$\Sigma x_1 = 305.51$		$\Sigma x_1^2 = 37.84$		$\Sigma x_2 = 148.23$		$\Sigma x_2^2 = 18.08$
Pangkalahatang Iskor		$\bar{x}_1 = 27.77$		$\bar{x}_2 = 13.48$				
		$\bar{x}_1 = 27.77$		$\bar{x}_2 = 13.48$				
		$\Sigma x_1^2 = 37.84$		$\Sigma x_2^2 = 18.08$				
		$N_1 = 11$		$N_2 = 11$				

Katuusan:

$$\begin{aligned}
 t &= \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{\left(\frac{EX_1^2}{n_1 + n_2 - 2} + \frac{EX_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \right) \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}} \\
 &= \frac{27.77 - 13.48}{\sqrt{\left(\frac{37.84}{11 + 11 - 2} + \frac{18.02}{11 + 11 - 2} \right) \left(\frac{1}{11} + \frac{1}{11} \right)}} \\
 &= \frac{14.29}{\sqrt{\left(\frac{55.86}{22 - 2} \right) \left(\frac{2}{11} \right)}} \\
 &= \frac{14.29}{\sqrt{(55.86) (0.18)}} \\
 &= \frac{14.29}{\sqrt{(2.29) (0.18)}} \\
 &= \frac{14.29}{\sqrt{0.41}} \\
 &= \frac{14.29}{0.64} \\
 t &= 22.33
 \end{aligned}$$

Sa huling pagsubok ng pangkat iksperimental at pangkat kontrol, lumabas din ang katuusang $t = 28.58$. Kinuha ang halaga ng $t = 2.086$ sa $df = n_1 = n_2 - 2 = 11 + 11 = 21$ sa $.05$ pantay ng katuturan. Napansin na mas malaki ang $t = 22.33$ sa halaga ng talahanayang $t = 2.086$. Samakatuwid hindi tinanggap ang nal haypotesis. Kaya masasabing mayroon makabuluhang pagkakaiba ang pangkat iksperimental at pangkat kontrol. Dito nasasaad ang malinaw na pagkakaiba ng dalawang pangkat.

Apendiks K

Katuusan ng Tamtamang Iskor sa Una
at Huling Pagsubok ng Pangkat
Iksperimental

Paaralan	Tamtamang Iskor			
	$\bar{X}_1$	$\bar{X}_2$	$\bar{D}$	$\bar{D}^2$
1. PENSJS	11.05	30.00	18.95	359.10
2. PENBA	13.89	31.78	17.89	320.05
3. PENM	20.13	27.75	5.62	31.58
4. TENA	15.11	29.78	14.67	215.21
5. PENBue	14.92	26.06	11.16	124.55
6. PENBu	16.44	26.33	9.89	97.81
7. PPNE	16.25	27.89	11.64	135.49
8. PPNLP	14.45	27.09	12.64	159.77
9. PENMS	14.06	26.33	12.27	150.55
10. PPNB	12.50	27.80	15.30	254.09
11. PPNM	13.50	26.70	13.20	174.24
Pangkalahatang Kabuuán	$\Sigma X_1 = 162.30$	$\Sigma X_2 = 305.47$	$\Sigma D = 143.23$	$\Sigma D^2 = 2002.44$
Pangkalahatang Iskor	$\bar{X}_1 = 14.75$	$\bar{X}_2 = 27.77$	$\bar{D} = 13.02$	$\bar{D}^2 = 182.04$

$$\bar{D} = 13.02$$

$$\Sigma D^2 = 2002.44$$

$$\Sigma D = 143.23$$

$$N = 11$$

Katuusan:

$$t = \frac{\bar{D}}{\sqrt{\frac{D^2 - \frac{(\sum D)^2}{N}}{N(N-1)}}$$

$$= \frac{13.02}{\sqrt{\frac{2002.44 - \frac{(143.23)^2}{11}}{11(11-1)}}$$

$$= \frac{13.02}{\sqrt{\frac{2002.44 - \frac{20.51.48}{11}}{11(10)}}$$

$$= \frac{13.02}{\sqrt{\frac{2002.44 - 1864.98}{110}}}$$

$$= \frac{13.02}{\sqrt{\frac{137.46}{110}}}$$

$$= \frac{13.02}{\sqrt{1.25}}$$

$$= \frac{13.02}{1.12}$$

$$t = 11.63$$

Lumabas sa katuusan ang $t = 11.63$. Sa $df = n = 1$ ay $11 - 1 = 10$. Ang $t = 2.228$ sa $df = 10$ ng $.05$ pantay ng katuturan ang pinagbatayan nito. Lumitaw na ang kinalabasang $t = 11.63$, ay malaki sa talahanayang $t = 2.228$. Hindi tinanggap ang nahaypotesis. Kung ganun, mayroong makabuluhang pagkakaiba ang tamang iskor ng una at huling pagsubok ng pangkat iksperimental.

Apendiks L

Katuusan ng Tamtamang Iskor sa Una
at Huling Pagsubok ng Pangkat
Kontrol

Paaralan	Tamtamang Iskor			
	$\bar{X}_1$	$\bar{X}_2$	D	D ²
1. PENSJS	12.18	12.37	0.19	0.036
2. PENBA	11.67	11.44	-0.23	0.052
3. PENM	13.25	13.38	0.13	0.015
4. PENA	11.33	11.22	-0.11	0.012
5. PENBue	14.00	14.23	0.23	0.052
6. PENBu	15.78	16.00	0.22	0.048
7. PPNE	13.25	13.13	-0.12	0.014
8. PPNLP	14.09	14.64	0.55	0.250
9. PENMS	12.28	13.22	0.94	0.884
10. PPNB	12.70	13.60	0.90	0.810
11. PPNN	13.20	14.00	0.80	0.640
Pangkalahatang Kabuuhan	$\Sigma X_1 = 143.73$	$\Sigma X_2 = 147.23$	$\Sigma D = 4.42$	$\Sigma D^2 = 2.813$
Pangkalaha- tang Iskor	$\bar{X}_1 = 13.07$	$\bar{X}_2 = 13.38$	$\bar{D} = 0.40$	$\bar{D}^2 = 0.26$

$$D = 0.40$$

$$D^2 = 0.26$$

$$D = 4.42$$

$$N = 11$$

Katuusan:

$$t = \frac{\bar{D}}{\sqrt{\frac{ED^2 - \frac{(ED)^2}{N}}{N(N-1)}}$$

$$= \frac{0.40}{\sqrt{\frac{2.81 - \frac{(4.42)^2}{11}}{11(11-1)}}$$

$$= \frac{0.40}{\sqrt{\frac{2.81 - \frac{19.54}{11}}{11(10)}}$$

$$= \frac{0.40}{\sqrt{\frac{2.81 - 1.78}{110}}}$$

$$= \frac{0.40}{\sqrt{\frac{1.03}{110}}}$$

$$= \frac{0.40}{\sqrt{0.0094}}$$

$$= \frac{0.40}{0.10}$$

$$t = 4.00$$

Ang kinalabasang $t=4.00$. Batay sa $df = n - 1$
ay $11 - 1 = 10$. Ang $t = 2.228$ ng $df = 10$ sa $.05$
pantay ng kahalagahan. Dahilan sa ang lumabas na
 $t=4.00$ ay malaki sa talahanayang $t = 2.228$, ang nal
haypotesis ay hindi tinanggap. Ito ay nagpapatunay
na mayroon ding pagkakaiba ang una at huling pagsubok
ng pangkat kontrol.

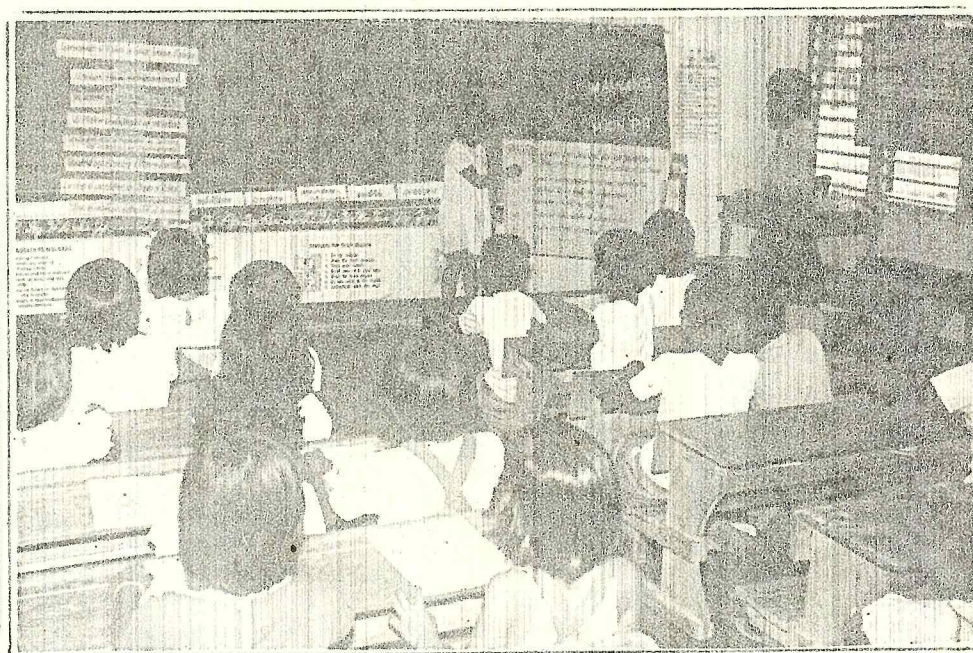
Apendiks M

Krayterya sa Pagpipili ng mga Gurong
Kasapi sa Pag-aaral

Ang mga sumusunod na krayteria ay latayan ng mananaliksik sa pagpili ng mga gurong humawak ng huli-
warang klase ng pag-aaral:

1. Ang guro ay dapat na nagtamo ng pinag-aralang BSEED o BEED.
2. Siya ay maaaring lalaki man o babae.
3. Mayroon siyang 25 taong gulang pataas.
4. Kailangan siyang mayroon ng 3 hanggang 5 taong karanasan sa pagsisirbisyo bilang guro.
5. Siya ay guro sa ikaapat na Baitang.
6. Kailangan mayroon na siyang 2 hanggang 3 taong karanasan sa pagtuturo sa Ikaapat na Baitang.
7. Ang guro ay dapat na may kaalaman sa palatuntunan ng NESC.
8. Siya ay dapat ding sinanay sa PRODED-ERP-TFP.
9. Isa siya sa mga gurong nagtamo o nakadalo sa pasanayan o seminar ng PRODED Non-Residential.
10. Siya ay isang gurong probisyunal o permanente/regular sa serbisyo ng pagtuturo.

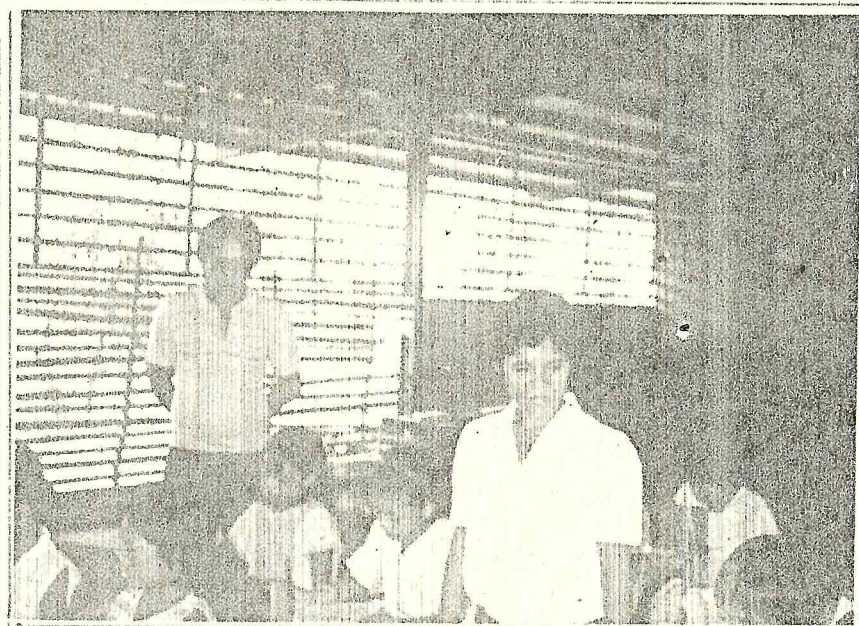
Apendiks N

Mga Larawang-gawain ng Mananaliksik
sa Panahon ng kanyang Pag-aaral

Pakitangturo ng mananaliksik sa kanyang
Praktikum sa Ika-4 na Baitang ng Paaralang Elemen-
tarya ng San Jorge Sentral.

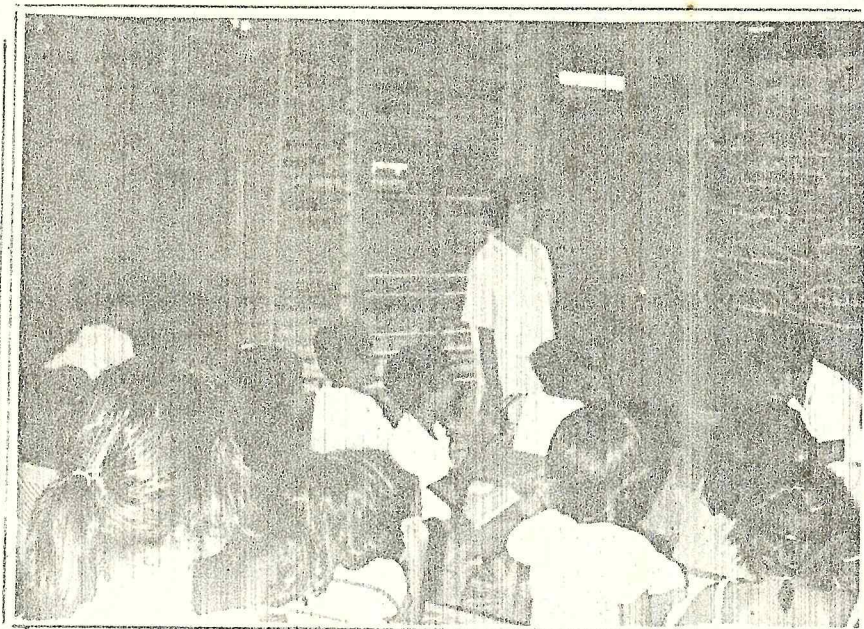
Mga mag-aaral sa talakayan at mga gurong nagma-
masid na pakitangturo.

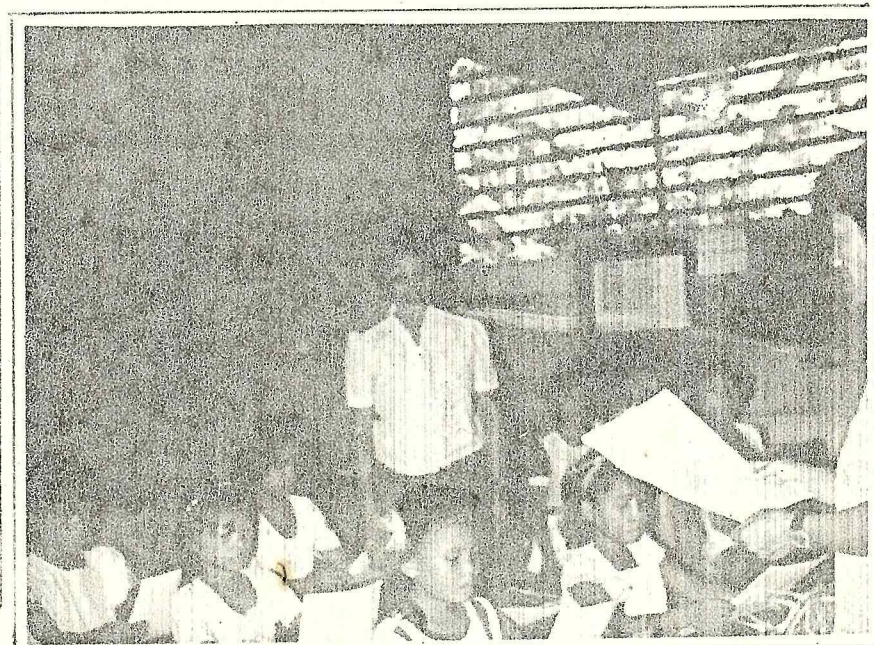
Si Jose Velasco ng hulwarang klase at ang Mananaliksik sa Unang Pagsubok ng Paaralang Elementarya ng Dulao.

Unang Pagsubok sa hulwarang klase ni Rodito Verano at purong nagmamalasid ng Paaralang Elementarya ng Buenavista.

Ang pagtuturo ni Gngs Leonila G. Abasolo ng nilalaman ng kagamitang pampagtuturo ng pangkat iksperimental sa Paaralang Elementarya ng San Jorge.

Ang Menanaliksik ay pumapatnubay kay Gng. Conchita Mabansag sa pagtuturo ng bokabularyo ng Pangkat Iksperimental sa Paaralang Elementarya ng Aurora.

Huling Pagsubok sa Paaralang Elementarya ng Aurora sa gurong si Gng. Conchita Mabansag at kapwa gurong nagmamaisid.

Si Gng. Elen Amatoza, mag-aaral sa Ika-4 na Baitang at ang mananaliksik sa Huling Pagsubok ng Paaralang Elementarya ng Matalud.

KURIKULUM BITA

PANGALAN : CECILIA CONDE/DOROJA
 LUGAR/TIRAHAN : Erenas, San Jorge, Samar
 KAPANGANAKAN - PETA : Mayo 14, 1948
 LUGAR : Mualbuaal, Zumarraga, Samar
 KASALUKUYANG TUNGKULIN: Pamamatnubay na Tagapayo
 ISTASYON : Paaralang Elementarya ng
 San Jorge Sentral, San
 Jorge, Samar
 KATAYUANG SIBIL : May Asawa

PINAG-ARALAN

Elementarya Paaralang Elementarya ng
 Mualbuaal, Zumarraga, Samar
 1955-1962
 Sekundarya Mataas Na Paaralan ng Samar
 Catbalogan, Samar
 1962-1966
 Kolehiyo Dra. Concepcion A. Aguila
 Memorial College
 San Jose, Batangas, Batangas
 1966-1969
 Kolehiyo ng Samar
 Catbalogan, Samar
 1969-1970
 Panggradwadong Pag-
 aaral Leyte State College
 Sacred Heart College
 External Studies Center
 1983-1984
 Leyte State College
 Samar College External Studies
 Center, 1984-1985.

Samar State Polytechnic
College, Catbalogan, Samar
1985-1987

KATANGIANG SERBISYO SIBIL

Department of Education Teacher's Examination
Samar College, Catbalogan, Samar
May 27, 1972

KATUNGKULANG HINAWAKAN

Gurong Pamprimarya	Purok ng Gandara Gandara, Samar 1970-1979
	Paaralang Elementarya ng San Jorge Sentral San Jorge, Samar 1979-1985
Tagapag-ugnay ng Edu- kasyong Pangmedya	Purok ng San Jorge San Jorge, Samar 1980-1983
Tagapag-ugnay ng Pamamat- numbay ng Purok	Purok ng San Jorge San Jorge, Samar 1983-1986
Tagapangulo	Assessment Committee for Grade IV, San Jorge District San Jorge, Samar, 1983-1985
Tagapayo ng Purok	Purok Blg. 2, Poblasyon San Jorge, Samar 1979-1987

KARANGALANG NATAMO

Unang Karangalan	Unang Baitang Mualbual Elementary School 1955-1956
----------------------------	--

- Pangalawang Karangalan Ikalawang Baitang
Paaralang Elementarya ng
Mualbual, Zumarraga,
Samar, 1956-1957
- Pangalawang Karangalan Ikatlong Baitang
Paaralang Elementarya ng
Mualbual, Zumarraga, Samar
1957-1958
- Pangatlong Karangalan Ikaapat na Baitang
Paaralang Elementarya ng
Mualbual, Zumarraga, Samar
1958-1959.
- Unang Karangalan Ikaanim na Baitang
Paaralang Elementarya ng
Mualbual, Zumarraga, Samar
1961-1962.
- Katibayan ng Pagpapahalaga . . Meritorious and Outstanding
Accomplishments in the
Implementation of Green
Revolution, Alay Tanim,
Applied Nutrition, Clean-
liness and Beautification,
Health and Sanitation and
Sports and Physical
Development of the Youth
in the Municipality of
San Jorge, Samar,
October, 1982.
- Katibayan ng Pagpapa-
halaga Tagapakitang-turo sa Pili-
pino, Non-Residential
Training Program for
Grade IV, Teachers under
the PRODED-ERF, BSP
Bldg., Catbalogan, Samar,
February 17-22, 1986.
- Katibayan ng Merito For the Meritorious and
unstinted support accorded
to the Samar - Calbayog
City Council, Boy Scout
of the Philippines, for
the continued success of
its program of Character

Development and Citizenship
Training to the Youth, Catba-
loran, Samar, March 1, 1986.

- Certificate of Re-
cognition Exemplary Attitude and Dis-
cipline towards duties and
Obligations as member and up-
holding the ideals and prin-
ciples by which this KILUSAN
was organized, San Jorge, Samar,
December 14, 1984.
- Certificate of Appre-
ciation as Project
Director Seminar Workshop on Music
Education, San Jorge Central
Elementary School, December
13-16, 1982.
- Certificate of Appre-
ciation as Project
Executive Seminar Workshop on Guidance
San Jorge Central School,
San Jorge, Samar
December 17-18, 1984.
- Tagapakitang Turo Pampurok na Seminar ng Biling-
gwalismo, Gandara Central
School, Gandara, Samar
Agosto 27-28, 1980
- Tagapakitang Turo Pampurok na Seminar sa Biling-
gwalismo, Gandara Central
School, Gandara, Samar
Ika 7-9 ng Oktubre 1981.
- Demonstrator Echo-Seminar Workshop in
Social Studies, San Jorge
Central School, San Jorge,
Samar, March 12-13, 1982
- Demonstrator Art Education District Semi-
nar Workshop, San Jorge
Central School, San Jorge,
Samar, December 3-5, 1980

- Lecturer/Demonstrator . . . On Constructing Different Musical Instruments on Music Education in the Elementary Grades, San Jorge, Samar December 13-16, 1982.
- Lecturer/Facilitator . . . District Echo-Seminar Workshop for Mathematics Teachers, Gandara, Samar August 25-28, 1980.
- LAC Leader District Learning Action Cell Grade II, District of San Jorge, San Jorge, Samar, June 1987 to the present
- Demonstrator PRODED- Non-Residential Training for Grade IV Teachers, Boy Scout Building, Cattalogan, Samar February 11-17, 1986.
- Lecture Demonstrator . . . District Echo Seminar-Workshop in Social Studies and Values Education, San Jorge District, San Jorge, Samar, July 2-4, 1988.

DINALUHAN MGA SEMINAR AT PASANAYAN

Level 3 Mass Training Program for Grade I and II Teachers on the use of Curriculum Materials Produced by the DECS Textbooks Project, April 25 to May 6, 1977, Gandara, Samar.

Level IV Training Course under the Teacher Development program, Gandara District, Division of Samar, June 25 to August 6, 1977.

Pansangay na Seminar sa Bilinggwalismo, Paaralan ng Sining at Paghahanapbuhay ng Samar, Catbalogan, Samar, Pebrero 11-15, 1980.

Division Seminar Workshop for Mathematics Teachers, Ateneo FAPE Graduate Center for Mathematics, Samar School of Arts and Trades, Catbalogan, Samar, July 3-5, 1980.

Division Seminar Workshop in Social Studies - Samar School of Arts and Trades, Catbalogan, Samar, March 2-4, 1981.

Division Seminar Workshop in the Construction of Instructional Materials on Elementary Science, Gandara Central Elementary School, August 20-22, 1981.

Division Seminar Workshop on Music Education, Catbalogan, Samar, November 5-19, 1982.

Division Seminar Workshop on Guidance, Catbalogan, Samar, July 9-11, 1984.

Division Training Program for Grade V and VI English and Pilipino Teachers on Effective Utilization of Project Textbooks and Existing Instructional Materials, BSF Building, Catbalogan, Samar, April 8-12, 1985.

District Echo Seminar Workshop for Mathematics Teachers, Gandara Central Elementary School, Gandara, Samar, August 25-26, 1980

Pampurok na Seminar sa Bilinggwalismo, Gandara, Samar August 27-28, 1980.

Scouting Fundamentals and Program Planning, Gandara, Samar, September 6-9, 1980.

Basic Training Course for CUB Scouting, Gandara, Samar, August 29 to September 4, 1973, San Jorge, Samar.

District Art Education Seminar Workshop, San Jorge, Samar, December 3-5, 1980.

District Echo Seminar on the Preparation of Instructional Materials for the Grade, Gandara, Central School August 21-23, 1981.

District Echo Seminar on School Health Guardian Program, Gandara Central Elementary School, Gandara, Samar, January 5-6, 1981.

District Echo Seminar Workshop in Social Studies, San Jorge Elementary School, San Jorge, Samar, March 12-13, 1981.

Pampurok na Seminar sa Bilinggwalismo-Gandara, Samar, Ika 7-8 ng Oktubre, 1981.

District Echo Seminar Workshop on Strategies and Techniques in Teaching Physical Education and Coaching Sepak Takraw, January 4-7, 1982.

District Echo Workshop Conference on Reading, Gandara Central School, Gandara, Samar, February 23-25, 1981

Pampurok na Seminar sa Kagalingang Akademiko sa Pama-
magitan ng Edukasiyong Bilinggwal, Paaralang
Sentral Elementarya ng San Jorge, San Jorge, Samar,
December 1-4, 1982.

District Echo Seminar Workshop on Music Education,
San Jorge Elementary School, San Jorge, Samar,
December 13-16, 1982.

District Echo Seminar Workshop on Evaluation of the
Learning Outcomes of Elementary Education, San
Jorge Central School, San Jorge, Samar, Division
Memo No. 58, s. 1983, December 12-15, 1983.

District Echo Seminar on Guidance, San Jorge Central
School, San Jorge, Samar, December 17-18, 1984.

District Echo Seminar Workshop in Physical Education
San Jorge Central School, San Jorge, Samar
December 19-21, 1984.

PRODED-ERT - Teachers Formation Program, Calbayog
City, December 2-6, 1985.

PRODED-ERT - Non-Residential Training, Boy Scout
Building, Catbalogan, Samar, February 11-17, 1986.

Division Seminar-Workshop in Social Studies and
Values Education, Girl Scout Building, Catbalogan,
Samar, May 30- June 5, 1988.

GAWAING KO-KURRIKULAR

Pangulo	Kapisanan ng mga Guro ng Paaralang Elementarya ng San Jorge Sentral, San Jorge, Samar, 1986-1987.
Pangulo	Kapisanan ng mga Guro sa Pilipino, Purok ng San Jorge San Jorge, Samar 1979-1987.
Tagapayo	Kapisanan ng mga Mag-aaral ng Paaralang Elementarya ng San Jorge Sentral, San Jorge, Samar, 1986-1987.
KAB Iskawt Lider . . .	Purok ng Gandara, Gandara, Samar, 1973-1978.
KAB Iskawt Lider . . .	Paaralang Elementarya ng San Jorge Sentral, San Jorge, Samar, 1978-1987.
Board of Director . . .	San Jorge Teachers Cooperative San Jorge District San Jorge, Samar 1987-1988.
Kalihim	Catholic Women's League Saint Isidora Parish San Jorge, Samar 1986-1987
Member	Committee on Evaluation of San Jorge Purok Beautifica- tion, San Jorge, Samar 1984-1985.
Ingat-Yaman	District Public School Teachers Association, San Jorge District, San Jorge, Samar, SY 1987-1988
Member	Municipal Development Council

Civic Representative,
San Jorge, Samar
Calendar Year 1988

Member Municipal Peace and Order
Council, Civic-Religious
Group, San Jorge, Samar
Calendar Year 1988.

TALAN NG MGA FIGURA AT TALAHANAYAN

Mga Figura

	Pahina
--	--------

1. Iskema para sa Batayang Konseptuwal	6
2. Mapa ng Purok ng San Jorge-Matuguinao . . .	12

Mga Talahanayan

1. Tamtamang Iskor ng Pangkat Ikspe-
rimental at Pangkat Kontrol sa
Unang Pagsubok	43
2. Tamtamang Iskor ng Pangkat Iksperi-
mental at Pangkat Kontrol sa
Huling Pagsubok	48
3. Tamtamang Iskor sa Una at Huling
Pagsubok ng Pangkat Iksperimental	50
4. Tamtamang Iskor ng Una at Huling
Pagsubok ng Pangkat Kontrol	55